

פניני הצדיקים

מקום מנוחתו של רבינו הגדול גאון הדור שר התורה ועמוד ההוראה מרן רבי יוסף שלום זצלה"ה בן הגאון רבי אברהם זצלה"ה אלישיב גזע חרשישים

נכדו של הגאון הקדוש המקובל האלקי בעל הלשם שבו ואחלמה וצוקלה"ה מיום רדתו לאדם קבל על עטפו את טעם שקדוהו הנורא באהבה ושם זילות כוונתו בסקירתו העמומה בתורה בקדושה ובטורה עד יסודו האמיתי

כבר בצעירותו נשא את עול ההוראה בכל הלכות התורה וזוהי על המידות הפנימי לילנות והכריזות בפניו השפיע לקהילות ישראל בכל אזור אחר אזור

ישב על מדרן קרוי לארבעים שנה תמיד בביתו על משנתו הנוראה ובכבודו ובחשיבותו כמורה ומשגיח ויצאת נשמתו בטורה יום ורביעי כ"ח בטבת תשע"ב ודברו אחריו כל בית ישראל

ה'תש"ע כ"ח

לעדכוניים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים מגדולי הרבנים

24 שעות ללא פרסומות
ללא חדשות
ללא פוליטיקה

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במילי: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

ערוץ 2000

האדמו"ר הרב מאיר הלוי רוטנברג מאפטא זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"כ (1760) באפטא שבפולין. בנעוריו נתייתם מאביו ואמו נאלצה לגדלו לבדו ורבינו למד עם אחיו ר' מרדכי מסטאשוב. מיום ליום עלה ונתעלה שמו ללמדן גדול ובקי וחרף טובא. לאחר מכן שלחו אחיו ללמוד תורה אצל הגה"ק ר' יצחק אברהם אבלי הכהן כ"ץ. בשנותיו הראשונות אחר נישואיו קודם התגלותו ידע רבינו סבל ועוני, ולמד תורה מתוך דחקות גדולה, וביתו היה ריק מכל, ובעוד שהוא עצמו שרוי היה בתעניות רובו של שבוע, רעבה משפחתו ללחם ממש. בביתו לא היה אפילו מנעלים לו ולאשתו רק זוג אחד לשניהם יחד, וכל פעם שאחד הלך לרחוב העיר, היה הוא לוקח הזוג מנעלים היחידים, שהיה להם בביתם.

לאחר שעבר רבו ר' אברהם יצחק הכהן כץ מסטאבניץ לפינטשוב התקבל רבינו לכהן שם בעודו צעיר לימים. בשנת ה'תקס"ט (1808) לאחר שעזב ה'אוהב ישראל' מאפטא את העיר, עבר רבינו לכהן שם. תפקיד אותו מילא עד יום פטירתו. הצטיין בבקיאות רבה בש"ס ובפוסקים. **גאון בנגלה ובנסתר. נודע כבעל רוח הקודש הפועל ישועות. אלפים נהרו לבקש את ברכתו ועצתו. ענותן.** השפעתו הייתה גדולה ואפילו הגויים היו יראים מפניו. תפילתו הייתה בנעימות ובעריבות. נפטר ב-כ"ה תמוז ה'תקפ"ט (1829). חי כ-69 שנים. ציונו באפטא. ממנו יצאה שושלת אפטא. כיום בית-החיים הפך לגן ציבורי רח"ל וציונו של רבינו לא ידוע.

אביו: ר' שמואל סגל הלוי רוטנברג (משושלת השל"ה הקדוש). **אמו:** מרת פייגא (מירל- משושלת הש"ך). **אחיו:** ר' מרדכי מסטאשוב, ר' פנחס. **מרבותיו:** ר' מרדכי מסטאשוב (אחיו), אדמו"ר ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא (מח"ס 'אוהב ישראל'), ר' אברהם יצחק הכהן כץ (מח"ס 'כתר כהונה' ואב"ד סטבניץ ופינצ'וב), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חזקה מלובלין'), ר' מנחם מנדל מרימינוב, ר' מרדכי מנשכיז, ר' יצחק לוי מברדיטשוב, ר' יעקב יצחק רבינוביץ (ה'יהודי הקדוש' מפשיסחא). **אשתו:** בת ר' אהרן הנסתר (חתן ר' ברוך קדוש). **מתלמידיו:** ר' חיים (אב"ד קאמינסק וואלברום מח"ס 'זכיון חיים'), האדמו"ר ר' שלמה הכהן מרדומסק (מח"ס 'תפארת שלמה'), ר' יהודה ליבוש פסח מליפסק, ר' שלמה זלמן פרנקל מוויליפולי, אדמו"ר ר' שמואל מדרייליטש. **בניו:** האדמו"ר ר' ישראל מסטאבניץ והאדמו"ר ר' פנחס. **בנותיו:** מרת חוה אסתר (נישאה לר' מנחם מנדל רובין מגלאנוב), מרת פייגא (נישאה לר' אריה לייבוש ניהוז מחעלם וטומשאוב), מרת פייגל (נישאה לר' אליאס ריינהולד). **מספריו:** יאור לשמים - פרד"ס, חידושי-תורה ושו"ת בדרך הפלפול.

פעם אחת כאשר רבינו חזר מן התפילה, אימו לא נתנה לו את הלחמניות. ובא ושאל את אמו: "אמא, מפני מה אינך נותנת לי את הלחמניות כבכל יום ויום?" והיא השיבה לו: "מאיר'ל, התפללת היום בכוונה? אני רואה שלא כיוונת היום בתפילתך". הנער התבייש מאוד, ושאל את אמו: "מניין את יודעת שלא התפללתי היום בכוונה?". והיא השיבה לו: "היום בישלתי יין שרף כפי שאני עושה בכל יום. וראיתי שאינו מתבשל יפה והתקלקל, והבנתי שאתה לא כיוונת יפה בתפילתך, כי בכל יום יום יש לי סימן אם היי"ש מתבשל יפה- אות הוא, כי התפללת בכוונה - והיום לא התבשל יפה. על כן הבנתי, שלא התפללת בכוונה". והודה ולא בוש והבטיח לה, שמהיום והלאה יתפלל בכוונה כדין ונתנה לו את הלחמניות. (מעובד מתוך 'אהל שלמה')

פעם אחת היה רבינו בלובלין אצל רבו מלובלין, היה זה קודם שהתפרסם, והיה מתפרנס בדוחק בעיר סטאבניץ, וכאשר היה מגיע לרבו בלובלין, היה יושב שם זמן רב ולא הלך בבגדים חשובים. והנה הגיע אדם עשיר ממדינת קיר"ה עם מרכבה וסוסים שלו וראה את רבינו בכך. כאשר הלך הגביר הנ"ל בעש"ק למקווה היה אז רבינו גם במקווה וטבל כשהוא מוציא קולות מפיו ומכוון כוונות. כאשר ראהו הגביר והיה מכיר בו, שלא היה הולך בבגדים חשובים, הרשה לעצמו להתלוצץ עליו ודיבר אליו וביישו, עבור שעושה מספר גדול של טבילות, ועל כך התבייש רבינו.

עברה השבת והנה במהלך אותו השבוע הגיע שליח מעיר הגביר והודיע לו, **שנשרף ביתו וכל רכושו**. בצר לו נכנס העשיר לשעבר אצל ה'חזקה מלובלין' כתב פיתקא וביקשו לעזור לו. הצדיק התבונן בפיתקא וברוח קדשו השיבו, שאינו יכול להושיעו והנזקים הללו באו כעונש מבורא עולם בעבור שפגם בכבודו של איזה צדיק גדול ואינו יודע מיהו אותו צדיק, כיוון שהוא מסתיר עצמו. אולם יכול הוא לומר, שיגיע הזמן, ואותו צדיק יתגלה לעין, וכאשר יפייס אותו וימחול אז שוב יתרומם מזלו.

אותו אדם בצר לו חזר לביתו והפך להיות עני מרוד שנים מרובות - ונאלץ לחזר על הפתחים, עד אחר שרבינו נודע לרבי מפורסם. אירע שנסע פעם אחת במדינת קיר"ה ושבת שם בעירו של העני, ובליל שבת-קדוש, כאשר נכנסו אנשי העיר לשולחנו, נכנס גם העני בתוך הבאים, וכאשר הסתכל בפניו הכירו, שהוא החסיד מסטאבניץ שבייש במקווה, ונפל ארצה ונתעלף. לאחר שהקיצו אותו ובא לרבינו וסיפר לו את כל הסיפור, הצדיק מחל וגם בירך אותו, ומאז נתעלה וחזר לעושרו, כפי שהיה קודם לכן. (מעובד מתוך 'שיח שרפי קודש')

הרב הצדיק ר' מיכל סאמאטאר (אבי הצדיק ר' פנחס סאמאטאר) שלח פעם אחת קוויטל לרבינו. פנקס היה לרבינו, אשר בתוכו כתב את שמות האנשים אשר באו אצלו ובקשתם, וכאשר קרא שמות האנשים, מי אשר אורו עיניו נגדו שלח אחר אותו האיש ודיבר עמו, ובעצמו אמר לו את מבוקשו, והבטיח לו על זה - וכך נתקיים. אמר רבינו לגבאי: "הנני רואה פה שם ר' מיכל, הלא האיש הלז הוא בעל מדרגה, ותצווה לו בשמי, כי רק מקווה חסר לו". (בכפר סאמאטאר לא היה מקווה).

אמר השליח (אשר הביא את הקוויטל), כי אי אפשר להשיג מים בכפר הנ"ל, וכבר נלאו למצוא מים. רבינו התבונן ואמר לשליח: "אמור לר' מיכל, כי בתוך בית הדואר שלו (אשר היה בנוי במקום גבוה) נגד קורה שביעית יחפור, ושם ימצא מקווה כשר". כאשר בא השליח לביתו אמר זאת להרה"צ ר' מיכל, ומיד קם והתחיל לחפור שמה, וכדברי רבינו אכן מצא מקווה כשר, ובעת כי נסתלק ר' מיכל זצ"ל התייבש המעיין והתבטל המקווה מאותו המקום. ('פאר וכבוד')

האדמו"ר המקובל הרב אלעזר אביחצירא זצ"ל הידוע כבאבא אלעזר: נולד בריסאני (מחוז תפילאלת שבמרוקו), בשנת ה'תש"ח (1948) אחרי שאמו ילדה שבע בנות. סבו, הצדיק ה'באבא סאלי' זצ"ל ראה את התנא רשב"י הקדוש בחזיון הלילה, וטענתו בפיו: 'מדוע אין במשפחה מישהו שנקרא על שם בנו, התנא ר' אלעזר?'. והצדיק הבטיח לו כי הנכד שיולד בקרוב יקרא על שמו. ה'באבא סאלי' ישב בסנדקאות לנכדו וקבע את שמו לאלעזר ואמר, ששמו יוצא מר"ת של הפסוק: "עין לא ראתה אלקים זולתך".

בגיל צעיר התייתם מאמו. בשנת ה'תשכ"ו (1966) משפחתו עלתה לארץ והם התיישבו באשדוד. בילדותו למד בישיבת הרמב"ם שבת"א. בהמשך למד בישיבת פורת יוסף שבירושלים. אחר פטירת הסב הקים חצר בבאר-שבע. מקובל. גאון בנגלה ובנסתר. בקי בכל הש"ס. ענוותן. צנוע וסגפן. ב-30 השנים האחרונות הדיר את עצמו מאכילת בשר. מר"ח אלול ועד למוצאי יוה"כ היה שרוי בתענית. מסר את נפשו למען הכלל והפרט, למען יתומים ואלמנות, למען נדכאים וחולים. הירבה בחסדים ובמתן בסתר. רבים שיחרו לפתחו ונושעו. בכל יום קיבל מאות אנשים מהשעה 15:00 ועד השעות הקטנות של הלילה.

שמר על פיו ועיניו באופן מופלא ביותר: חמש שנים רצופות, היה שרוי בתענית דיבור, וזולת דברי קודש ומספר מילים הכרחיות, לא יצא מפיו דברי חולין. בביתו ישנה מנהרה המוליכה לביה"כ ובעשרות השנים האחרונות יצא מביתו רק פעמים בודדות מטעמי צניעות. מגיל 18 למעט רעייתו ונשים במשפחתו הקרובה, לא ראה פני אישה. לבש גלימה שחורה ולכסות בה את ראשו ועיניו. אסר על באי ביתו לצלמו.

נפטר ב-ז"ך תמוז ה'תשע"א (2011). חי כ-63 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. כשבועיים לפני פטירתו, היה בבר-מצווה ובמקום לדבר על ענייני בר-המצווה, ייחד את דבריו על עשרת הרוגי המלכות ומעלתם העצומה למעלה מרומים. הנוכחים לא הבינו מדוע. דבריו הובנו לאחר כשבועיים. בהלווייתו השתתפו למעלה מ-100,000 איש.

אביו: האדמו"ר ר' מאיר. **אמו:** מרת שמחה. **סבו:** האדמו"ר ר' ישראל. **אשתו:** מרת דבורה. **ילדיו:** הגאונים ר' פינחס, ר' עמרם חיים, ר' שמעון, ר' מאיר שלום, ישראל, ציפורה, חיה שמחה (טולדנו). **מרבותיו:** הגאון ר' אברהם חפוטא.

מעל הכל נודע הצדיק ב"קדושת העינים" שלו שהייתה מופלאה. עוד מצעירותו ממש, כשלמד ב"פורת יוסף", היה מגיע מבית אביו באשדוד לישיבה ברכב עם חלונות מכוסים, כדי שלא יראה מה יש בחוץ. פעם היה יושב ולומד ופתאום צעק: "אשה, אשה". **בדקו ולא מצאו עד שראו שבבנין הישיבה בקומה עליונה נמצאת אשה. ועצם נוכחותה הפריעה לו מעוצם קדושתו.**

יפר הרב גרוסמן שליט"א שפעם נסע עמו במטוס, ושעות ארוכות לא הרים הרב את עיניו. גם בהיותו בשדה התעופה, כשהגיעה עת הביקורת וביקשה המאבטחת, במקום שיסיר המסווה מעל פניו. אמרו לה, שהרב לא מסתכל ושלא מסתכלים עליו. אולם היא מיאנה לקבל את הדברים. והזהירה, שזה מסוכן בשבילה, והיא לא שעתה לדבריהם והסתכלה בו להשוות לתעודת הזהות, **ויהי כאשר עבר הלאה פתאום צעקה, שאינה רואה בעיניה. עד שביקשה סליחתו.**

ניתן היה לראות במוחש, כי התקיים בצדיק הפסוק: "ותגזר אומר ויקם לך", שהיה אומר דבר, שהיה נגד המציאות- והיה נעשה כדבריו. אחד מהתושבים סיפר כי הייתה לאשתו בעיה רפואית לפני מספר שנים ואמרו הרופאים, שצריך לנתחה, והוא היה רגיל ללכת לרבנו, והלך אליו. אמר לו הרב: "תגיד לרופאים שהיא לא צריכה ניתוח ורק שיתנו לה אנטיביוטיקה", חזר ואמר לאשתו, שתאמר כך לרופאים, והרופאה שלה אמרה: "מה יודע הרב מבאר-שבע? אנחנו רואים פה שיש בעיה קשה". בכל זאת הסכימו לעשות צילום נוסף, ובצילום ראו, כי הבעיה חלפה מאליה.

יפר הרה"ג גדעון עטיה (תלמידו רבינו): "בשנים ה'תשל"ד-ה'תשל"ה (1973-1974) למדתי בישיבת 'פורת יוסף' בשכונת קטמון בירושלים, יחד עם רבנו זצ"ל. הוא היה סמל ודוגמא לשקידה והתמדה בתורה. היית יכול לראות אותו עומד על רגליו במשך 16 שעות רצופות ולומד תורה ללא הפסק!! כמעט ולא היה יוצא מבנין הישיבה, כדי לשמור על קדושת עיניו. גם כשהיה מוכרח לצאת בכל יום מבנין הישיבה בשביל לטבול במקווה, היה עושה זאת בשעה 04:30 לפנות בוקר, בשעה שהרחובות ריקים מאדם".

על בקיאותו המופלאה של רבנו בש"ס ובפוסקים יעיד סיפורו של הרה"ג גדעון עטיה: "תמיד כששוחחתי עם הצדיק על איזו סוגיה בגמרא, הרב היה מפלפל בה, מרחיב, מקשה ומתרחץ משל הרגע למד את הסוגיה. פעם ראיתי את הרה"ג יוסף חיים קופשיץ שליט"א, (מי שהיה רבו של רבנו בימי בחרותו בישיבה), יוצא עם גמרא בידו מבית הצדיק, לתמיהתי: 'האם כבודו מדבר עם הרב גם בלימוד, מלבד בקשת עצה וברכה?'. השיב: 'כשאני מתקשה במשהו בלימוד, אני ניגש לרבי אלעזר ומציג בפניו את הקושיה, הוא איננו צריך לחשוב ולהיכנס לסוגיה, אלא מיד הוא מתרחץ לי את כל הקושיות. היום היו לי 2 קושיות בתוספות במסכת כריתות ובמסכת תמורה (גמרות שלא רגילים ללומדן, בהיותן עוסקות בנושאי קרבנות), והוא יישב לי אותן על אתר".

כל הקומה הראשונה בבית רבינו פעלה כבית תמחוי, והכל מומן מכספו. מעשה החסד היו רבים. לפני כ-15 שנים אישה אחת נזקקה לעבור ניתוח לב פתוח, ורבנו הורה לה שתעשה את הניתוח דווקא ע"י רופא פרטי, הוא אף נקב בשם הרופא. חזרה האשה בבכיות נוראות והעבירה פתק לרבינו, שהרופא דורש עבור הניתוח כ-50,000 דולר, ואין באפשרותה להשיג סכום אגדי זה. מששמע זאת רבינו הוא העביר לה במקום את כל הסכום הנ"ל!!".

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל - נולד ב-כ"ב בטבת ה'תרע"ג (1913) בגרודנא שבליטא. למד בצעירותו בישיבת 'שער התורה'. בשנת ה'תרצ"ו עלה לארץ ישראל שמו הטוב שהלך לפניו הביאוהו ללמוד בישיבת לומז'ה שבפתח תקווה, שם הנחיל תורה לתלמידים. בשנת ה'תש"ד (1944), עם הקמתה של ישיבת פוניבז' על ידי הרה"ג יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נקרא על ידו לעמוד בראשות הישיבה, ובמשרה רמה זו כיהן עד ליום פטירתו.

אהבת התורה שלו לא ידעה גבולות. את כל גאונותו וכוחותיו השקיע רבינו בתורתו, ובמסירות נפש נלחם על אמיתה של כל סברא ועל כל דרך ישרה ובהירה בהבנת עומק הסוגיות. בלימודו הרגישו הנוכחים את חדוות התורה. ניחן בכושר הסברה מעולה. רבים נמשכו לשיעוריו. נפטר ב-כ"ז בתמוז ה'תשל"ט (1979) מהמחלה הידועה. חי כ-66 שנים. ציונו בחלקת שומרי שבת בבני-ברק.

אביו: ר' מיכל דוד (שימש כמורה הוראה). **אשתו:** מרת אסתר (בתו של הרב צבי פסח פרנק). **בנו:** ר' מיכל דוד (מכהן כר"י וילקומר באשדוד). בנותיו: מרת גיטה מלכה (נשואה לרב יצחק הקר, ר"י גרודנא - באר יעקב). מרת שרה (נשואה בנישואים שניים לר' צבי רוטברג, ר"י בית מאיר). מרת רינה. **מרבתי:** ר' שמעון שקופ (תלמידו המובהק).

חברותא: ר' יצחק זאב סולובייצ'יק. **מתלמידיו:** ר' גרשון אדלשטיין (ר"י פוניבז'), ר' מרדכי שלמה ברמן (ר"י פוניבז'), ר' ברוך דב פוברסקי (ר"י פוניבז'), ר' בן ציון רבנוביץ (האדמו"ר מביאלא), ר' דב צבי קרלנשטיין (ר"י גרודנא), ר' יצחק הקר (חתנו, ר"י גרודנא בבאר יעקב), ר' יהודה עדס (ר"י קול יעקב), ר' ברוך ויסבקר (ר"י בית מתתיהו), ר' דוד יצחק מן (ר"י כנסת חזקיהו), ר' יגאל רוזן (ר"י אור ישראל), ר' גבריאל יוסף לוי (ר"י באר התורה), ר' אליהו ברוך פינקל (מראשי ישיבת מיר), ר' ניסים טולדנו (ר"י שארית יוסף) ועוד רבים. **מספריו:** שיעורי הגר"ש רוזובסקי • יחידושי רבי שמואל • שיעורי רבי שמואל • יקובץ זיכרון שמואל • ראש הישיבה • סיפורים על רבינו

פ עם הגיע אליו יהודי אחד מירושלים ואמר, שהוא מבקש לדבר אתו כמה דקות, כי הנה יש לו בת שהגיעה לפרקה, ומציעים לה שידוך בחור אחד מיישיבת פוניבז' והוא חפץ להתעניין על הבחור. התחיל היהודי הלז לשאול את ראש הישיבה מספר שאלות:

הוא רוצה לדעת כמה שעות ביום הבחור לומד, איך שמירת הזמן שלו ואיך שמירת הסדרים, ואם הוא מגיע לתפילות בישיבה, ואיך ההשתתפות שלו בשיעורים, ואם הוא שואל כעניין, ואם הוא מבין, מה שעונים לו... וכו' וכו'. אחר שקיבל תשובות המניחות את דעתו, הודה לראש הישיבה שהקדיש לו מזמנו ועמד ללכת לדרסו.

אמר לו ר' שמואל, בעדינות ובאצילות נפשו: "ראה נא, עד עכשיו אתה שאלת אותי שאלות, שמא תרשה לי, יקירי, לשאול אותך כמה שאלות. הנה מדברך הבנתי, שאתה מתעניין בדבר שידוך

לבתך, ואתה נראה מרוצה מאוד מכל מה ששמעת, כי אתה כנראה מבין שזה כל מה שהבנת שלך צריכה לדעת, באיזה שעה בדיוק הוא מגיע ל"סדר", ואם הוא יורד לעומק הסברות וכו', אך אני חושב, שיייתכן שאת בתך מאוד מעניין לדעת, אם הבחור הזה בכלל... בן אדם".

"היה מן הראוי, שתשאל אותי כמה פעמים בשבוע הוא מצחצח שיניים, אם בכלל... האם נעים לשבת לידו... ואיך הוא מתנהג בחדר האוכל, האם הוא מגיע ראשון ולוקח את המנה המשובחת, או שאחרי מנחה הוא לא רץ כל כך מהר לחדר האוכל, אלא יושב עם חברותא ולומד ומנצל את הזמן, והוא בא בסוף ואוכל מה שנשאר, ומה קורה אם קנקן השתייה שעל השולחן נגמר וצריך למלאותו שוב, האם הוא זה שתופס את הקנקן ורץ למטבח להביאו מלא, או שהוא יושב ב"סבלנות" זמן רב וממתין, עד שמישהו אחר יעשה זאת...".

"האם הוא נכנס מידי פעם למטבח להודות להם על טרחתם עבורו? ואיך הוא מתנהג כאשר האוכל לא ערב לחינוך, האם הוא בכל זאת אוכל, ואחר כך ניגש למטבח לומר 'תודה רבה האוכל היה טוב', שהרי שעות רבות עובדים להכין לו את ארוחותיו, או שהיום הוא לא אוכל, רק יורד לקיוסק וקונה ממתקים?".

"הנה הגעת למסקנה שהוא שקדן, שמא תברר כיצד הוא מתנהג, כאשר הוא מסיים לימודו בשעה מאוחרת בלילה, כאשר חבריו כבר ישנים מקודם, האם הוא מוריד את נעליו טרם בואו ומחזיקם בידי, כדי שלא יתעוררו, או שהוא נכנס בקול רעש גדול בשעה זו, ובבוקר האם הוא מסדר את מיטתו, או שמא הוא משאיר את חדרו מפוזר מתחילת הזמן ועד סופו".

"אני חושב", אמר ר' שמואל, "שהדברים הללו מאוד צריכים לעניין את בתך, כי אם הוא מפונק, שלא חושב על סביבתו, יבא בצהריים מהכולל הביתה, והיא הרי כבר מהבוקר עבדה להכין לכבודו ארוחת צהריים, והוא מגיע, ומתיישב לאכול, והאוכל לא יהיה בדיוק כמו שהוא חשב ומה שהוא רצה. ואז יעוות פניו באי שביעות רצון בולטת".

"האם תתנחם בתך במחשבה, על מה שאמר לה אביה לפני שעשו את התנאים, שהוא היה אצל הרב רוזובסקי ור' שמואל אמר לו שהוא שקדן בתורה? כמה מסכתות גמע? האם הוא מבין את דברי התוספות? דברי ר' עקיבא איגר? האם זה מה שיעניין אותה? הרי שהדבר, שצריכים לתת את הדעת בראשונה, האם הוא בן אדם".

הגאון הרב יעקב חי ציון עדס זצ"ל - נולד ב-ח' באדר ה'תרנ"ח (1898) בירושלים. בילדותו למד בתלמוד תורה בשכונת הבוכרים. בשנת ה'תר"ע (1910) החל ללמוד בישיבת 'אוהל מועד'. בשנת ה'תר"פ (1920) הוסמך לרבנות, ומונה למגיד שיעור בישיבת 'אוהל מועד'. בשנת ה'תרפ"ג (1923) עברו תלמידי הישיבה לישיבת 'פורת יוסף' ורבינו מונה למגיד שיעור ובהמשך שימש כאחד מראשי הישיבה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) מונה לחבר בית הדין לעדת הספרדים בירושלים.

משנת ה'תש"ד (1944) החל לשמש כדיין בבית הדין בתל אביב וכן כיהן במקביל כרבה של קהילת יוצאי ארם צובא בתל-אביב. בשנת ה'תש"ה (1945) החל לשמש כראש אב בית דין בירושלים ובשנת ה'תשט"ו (1955) נבחר לכהן כדיין בבית הדין הרבני הגדול. בעל ייסורים. בנו בכורו נפטר בהיותו כבן 16 שנים בלבד.

שקדן עצום ומתמיד גדול בתורה. ניצל כל רגע ללימוד והתעלות. מעולם לא הקפיד על כבודו. ענוותן מופלא. גמל חסד באופן מופלא עם כולם. נפטר ביום שישי אחר חצות, כ"ז תמוז ה'תשכ"ג (1963). חי כ-65 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר-המנוחות בירושלים. בנו, ר' יהודה עדס, הקים על שמו את ישיבת 'קול יעקב'.

אביו: המקובל הגאון ר' אברהם חיים. **אימו:** מרת צלחה. **אשתו:** מרת חיה אסתר (בת ר' עזרא הררי רפול. נישא בשנת ה'תרע"ט 1919). **ילדיו:** ר' אברהם (בנו הבכור, נפטר בגיל 16), ר' דוד בן ציון מבני-ברק, ר' עזרא (רב בהרצליה), ר' משה יוסף (מראשי ישיבת 'פורת יוסף'), ר' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב'), ר' יצחק, ר' דניאל (מנהל ישיבת 'קול יעקב'). **מרבנותיו:** אביו, ר' אברהם חיים, ר' רפאל שלמה לניאדו, ר' יוסף ידיד הלוי. **מתלמידיו:** הגאון ר' בן ציון אבא שאול (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), מרן הגאון ר' עובדיה יוסף, הגאון ר' יעקב קצין, הגאון ר' יהודה הכהן רבין (רבה של יהדות בוכרה בישראל). **כתביו:** נשרפו בישיבה בעת כיבוש הירדנים.

מעשה ועל דלתו של רבינו התדפק תלמיד חכם צעיר, רבי יהושע פרג' פיטוסי, לימים רבה של צפת, וביקש להיבחן לדיינות. הרב שאל לשמו ומקומו, והבין, שהגיע זה עתה מצפת. באותם הזמנים נסיעה ממקום למקום, ביחוד כשמדובר ממקום רחוק, לא הייתה דבר של מה בכך, והלה יצא בשעת בוקר מוקדמת כדי להגיע לרבינו. "בוודאי עדיין לא הספקת לאכול ארוחת בוקר ואינני מסכים, שתיבחן אצלי כשאתה רעב", ומיד קם ופנה למטבח לערוך לפניו את השולחן. כשסיים לשוחח עימו ולתהות על קנקנו, גילה, שמדובר בתלמיד חכם מופלג, ויש לעשות הכול כדי שייבחר לדיינות, הדריך אותו למי לגשת ועם מי לדבר, איזה טפסים למלא, ואיזה מיתרים.

רגע לפני צאתו לדרך, הרחר רבי יעקב קלות בשל העובדה, כי הלה לבש בגדים פשוטים ביותר. "חושבני, שבוועדת הקבלה יש אנשים שמסתכלים על המראה החיצוני. המתן רגע". **רבינו נכנס לחדר הפנימי, פשט את גלימתו המכובדת ומצנפתו השחורה והגיש לאורח. "אם תלבש בגדים אלו, הם יהיו לך לעזר".** ואכן הלה התקבל לדיינות.

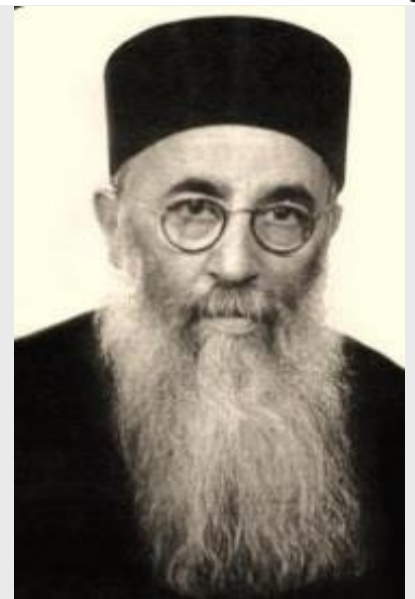
רבינו התגורר בדירה קטנה, שהדלות בלטה בה בכל פינה. גם כאשר ניסו מכריו ומוקיריו להנותו במתנות, שיש בהן מותרות, סירב בכל תוקף. באחת הפעמים אף התבטא ואמר: "לסבי לא היה כלום, לאבי לא היה כלום, ומדוע אתם רוצים להעשיר אותי?!". הוא חי והרגיש, שהעולם הזה פרוזדור, ולכן לא היה חפץ לעשות בו שום דבר המורה על קביעות. אף בזמנים, שרווח לו, ויכול היה להרשות לעצמו יותר מהמינימום, עדיין העדיף להסתפק במועט ואף סירב לעבור לדירה מרווחת והעדיף לעזור לבניו, העוסקים בתורה ולסייע לתלמידי חכמים.

מסופר, שהיה אדם שנהג באורח קבע לקצר את דרכו הבית של רבינו. נכנס מהחצר הקדמית, חצה את הסלון הצר ויצא מהחצר האחורית, מנהג בעל בית! ורבינו החריש בסלחנות ומעולם לא אמר לו מאומה. בהטעימו: "אנחנו רק אורחים בעולם הזה".

פעם אחת יצא רבינו בשעה מוקדמת ביום שישי לרכוש מספר מצרכים לכבוד שבת. בדרך פגש בקשיש בוכה. עצר ושאל לסיבת בכיו. סיפר לו האיש, שעניו כואבות ואין מי שייקחהו לרופא. רבינו לא היסס, **נטלו עימו לרופא העיניים המפורסם ד"ר טיכו והמתין יחד איתו, עד שיגיע תורו. התור היה ארוך ושעות אחדות חלפו, עד שנכנס לרופא, בתום הביקור ליווה רבינו את הזקן לביתו, ורק אז הלך לרכוש את צרכי השבת ושב לביתו.**

פעם אחת ניגש אליו אדם עם שלושת ילדיו ואמר בקול: "רבי! אלו שלושת בניך!". וסיפר האיש, כי לאחר שהיה נשוי כעשר שנים ועדיין לא נפקד בפרי בטן פנה לרבינו וסיפר לו, שהחליט לגרש את אשתו. הרב כששמע זאת החל לפייסו ולשכנעו, שיחכה עוד שנה. והוסיף ואמר, כי אביו הגאון המקובל רבי אברהם עדס זצוק"ל היה מתפלל על עקרות, ותפילתו הייתה עושה פירות, ועתה משנסתלק אביו, הוא מבטיח לו, כי כשיבוא לירושלים, יעלה על קברו ויתפלל עליו, שייפקד בבנים ובוודאי שזכות אביו תועיל גם עתה. שמע האיש בקול הרב והמתין ובחסידי ה' נפקד וה' חנן אותו בשלושה בנים בזכות תפילתו של רבינו.

בהיותו נער כבן 16 שנה פרצה מלחמת העולם הראשונה. הרעב בירושלים היה כבד ללא נשוא, אך רבינו עסק בלימוד התורה הקדושה ודבר לא הפריעו. גם לאחר נישואיו כשהיה מטופל בילדים רכים, לא התבטל מלימודו, והיה מנענע את העריסה, כשהגמרא על ברכיו, וידו מלטפת את התינוק. באחת הפעמים סיפר לאביו, שראה את דמות הרמב"ם בחלום, נישק את ידו וקבל את ברכתו. שאלו אביו: "האם נראה הוא כך וכך?" הופתע הבן ותמה מהיכן ידע. השיב האב, כי בעליית נשמה רואה הוא את דמויות הצדיקים ומכיר את הרמב"ם...

הגאון הרב חיים פרידלנדר זצ"ל - נולד בט' בתמוז ה'תרפ"ג (1923) בברסלאו שבגרמניה (כיום נמצאת בפולין). משפחתו עלתה לארץ ישראל חודשים ספורים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. היה אחד משבעת התלמידים הראשונים של ישיבת פוניבז' כשנסודה בחורף ה'תש"ד (1943). כשלמד בישיבה התקרב למשגיח הרב אליהו אליעזר דסלר, והוא ראה את עצמו כממשיך דרכו בתורת המוסר. הקים בבני ברק את תלמוד תורה 'תורת אמת' בשנות השישים וניהל אותו במשך שנים רבות. היה ממקימי ארגון 'מורשת אבות - אל המקורות', שעסק בהפצת יהדות ובהחזרה בתשובה, לאחר מלחמת ששת הימים. בשנות השבעים כיהן כמשגיח בישיבת 'עזתה' בנתיבות, שבראשות הגאון הרב יששכר מאיר. בשנת ה'תשמ"א (1981), תקופה קצרה לאחר פטירת המשגיח בישיבת פוניבז', הרב הגאון בן ציון במברגר, נקרא לכהן כמשגיח שם. גאון בנגלה ובנסתר. עסק רבות בתורת הרמח"ל. נחשב כבקי בחוכמת הקבלה. שימש כסופר סת"ם מומחה, וספרי התורה שכתב נחשבים למבוקשים ביותר. שקדן עצום. בשנות השמונים חלה ושהה בארה"ב לצורך טיפולים. נפטר לאחר מחלה קשה ב-כ"ח בתמוז ה'תשמ"ו (1986). חי כ-63 שנים.

אביו: ר' משה. **אימו:** מרת ציפורה. **אשתו:** מרת שרה (בת ר' יונה מרצבך, רב בדרמשטט ומראשי ישיבת 'קול תורה' בירושלים). **מרביתיו:** הגאון ר' אליהו דסלר (מח"ס 'מכתב מאלהו'). **ילדיו:** ר' אליהו (מנהל את תלמוד התורה שהקים אביו), ר' נחמיה (משגיח בישיבת 'גרודנא-באר יעקב' ובישיבה הגדולה ראשון לציון). **חתנו:** ר' גבריאל זלושינסקי. **מספריו:** **ישפתי חיים** - סדרת ספרים על מועדים, אמונה והשגחה, מידות ועבודת ה', על התפילה ועל סדר התורה **מכתב מאלהו** - רבינו יחד עם ר' אריה כרמל ערכו והוציאו לאור את סדרת ספריו של רבו, הגאון ר' אליהו דסלר **יקול התורה** - הוציא לאור את תורת הרמח"ל יחד עם קבוצת תלמידי חכמים. **מסילות חיים בחינוך** - מאמרים בנושאי חינוך (בנו, ר' נחמיה וחתנו ר' גבריאל הוציאו את ספריו לאור).

בימי בחרותו, כאשר למד בישיבת לומז'א, היתה לו קביעות יומית ללימוד הלכות בספר 'חיי אדם'. קביעות זו נעשתה כשעמד בתור לנטילת ידיים, ומכוחה זכה לסיים את כל הספר. לעיתים התארכה תפילתו, עד שאיחר לארוחה בחדר האוכל. בימים אלו, ויתר על הסעודה, כדי שלא לאחר את סדר הלימוד.

רבינו הקפיד לנצל את זמנו בצורה מקסימאלית, כל רגע וכל מקום היו כשרים בעיניו לעסוק בתורה. כאשר אכל את ארוחתו, נהג להשיב למכתבים שנשלחו אליו. כשהשתתף בישיבות צוות בענייני חינוך התלמידים, עסק בהגהת כתביו, וזאת תוך כדי האזנה לדיבורים, שלא הצריכו את התערבותו. הוא קבע זמנים לאסיפות בענייני חינוך ויהדות, דוקא בשעות אחר הצהריים של ימי צום, כדי לנצל את זמנו בצורה יעילה ומחושבת.

פעם המתין בחדר המתנה בביה"ח לניתוח של בנו. למרות כל המתח של אותן דקות מכאיבות וגורליות, רבינו נטל לידי ספר חדש שיצא לאור, עיין בו, ובו במקום ציין לעצמו מראה מקומות. לחתונות המשפחתיות, הגיע עם ספר קטן. הוא השתתף בשמחה, אבל ישב בריחוק מהמהמחוטנים, הוציא מחיקו את הספר (בדרך אגב יש לציין שספר זה היה בפורמט כיס, כדי שלא להתבלט בין שאר האנשים), ולמד בו.

נסיעה לילית ארוכה עם רבינו הזדמנה לאברך מסוים. הוא חשב לנצל את ההזדמנות הזו כדי לשוחח עם המשגיח בענייני דיומא. אך כאן נכונה לו אכזבה - רבי חיים הגיע לנסיעה מצויד בפנס כיס קטן, ולאורו ישב ולמד מתוך ספר. כשנסעו בדרך חלה תקלה בהפעלת הפנס, והוא כבה. תקוותו של האברך התעוררה שוב: הנה עתה יזכה לשוחח עם המשגיח... אך מה גדלה פליאתו, כאשר רבי חיים פתח בשלווה את ארנקו, ושלף מתוכו פנס כיס אחר...

בערוב ימיו, כשהיה חולה מאוד, ראו את רבינו עומד מול המראה ועושה פרצופים מחייכים. כל מי שראה זאת, חשב שמא קרה לצדיק דבר מה. ניגשו אליו לשאול מדוע הוא עושה פרצופים למראה, והוא ענה: "לא תמיד אני במצב רוח, שאני יכול לחייך לכל מי שרואה אותי, אך אני חייב זז מצווה מפורשת מהתורה, בדיוק כפי שאנחנו מצויים לשבת בסוכה ולאכול מצה בפסח. הרי בפסח אני מתאמץ לאכול כזית מצה, לכן, גם עכשיו אני מתאמץ לעשות תרגילים מול המראה כדי לקיים מצוות הארת פנים, ואני מסתכל במראה, האם הדבר נעשה טוב". באחד הימים, ראו אותו פעם מדבר בטלפון ומחייך לאפרכסת. ניגשו אליו בסיום השיחה, ושאלו אותו: "מדוע כבוד הרב מחייך לטלפון, הרי אי אפשר לראות את מי שמדבר בטלפון?".

רבינו ענה להם: "נכון, שאין האדם בצד השני של קו הטלפון רואה את פרצופי בשעת השיחה, אך הוא מרגיש, האם אני מדבר בחיך או לא. וחיוב התורה להאיר פנים נאמר גם בשיחה טלפונית!". וכך הסביר את המשנה: "והווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", ושאל מדוע נאמרה המילה 'כל האדם', הרי המילה 'כל' מיותרת, והיה אפשר לכתוב: "והווי מקבל את האדם בסבר...?" והוא היה מתרץ ואומר: 'את כל האדם', לומר לך שהחיוב הזה של חיך רחב ומאיר לכל אדם, הוא גם לאדם שאינו מהעדה שלך וגם לאדם, שאינו מהקהילה ומבית הכנסת שלך! גם לו אתה חייב לחייך ולהאיר פנים!

שחזר רבינו מסדרת טיפולים קשים מאוד שעבר בחו"ל בגלל מחלתו הקשה, היה מראה פניו נורא ואיום, ועוד באותו יום הוא ביקש להגיע לרה"ג אליעזר מנחם מן שך זצוק"ל, שקיבלו בשמחה רבה ובפנים צוהלות. לאחר כמה דקות פרשו לפינת החדר ושוחחו ביניהם, ולפתע פרצו שניהם בבכי קורע לבבות. לאחר מכן נודע, שהמשגיח שאל את הרב שך: "מכיוון שהרופאים אמרו לי, שלא נותר לי יותר משבועיים ימים לחיות, אני מבקש לדעת, מה העבודה המוטלת עלי, כדי לעשות נחת רוח מקסימאלית לה' יתברך?" והרב שך ענה לו מיד: "עבודת תיקון המידות!! חייבים לעמול ולשפר את המידות עד היום האחרון!!!" (זאת למרות שר' חיים היה ידוע כלומד מוסר ללא הרף ועובד ימים כלילות על תיקון המידות) - ושניהם פרצו בבכי.

הרב משה טיטלבוים מאהל צ"ל: נולד בשנת ה'תק"ט (1759) בפשמישל. מייסד החסידות בהונגריה וראש משפחת טיטלבוים. בעודו נער נתפרסם שמו כעילוי ונודע בכינוי "בעל ראש ברזל". גאון בנגלה ובנסתר. בגיל שבע-עשרה ידע שמונה מאות דפי גמרא בעל פה! ותלמידים רבים צבאו לפתחו. לאחר שהכיר את ה'חוזה מלובלין' הפך להיות חסיד. בשנת ה'תקמ"ה (1785) כשנתמנה לרב בשינווא, כבר היה מפורסם כגאון וכצדיק. בשנת ה'תקמ"ח (1788) נתמנה להיות רבה של אהל ושם הקים ישיבה בה הרביץ תורה קרוב לשלושים ושלוש שנים.

אלפים נהרו אליו, ביניהם גם גויים אשר ביקשו עצה ותושייה והתפרסם כבעל מופת. כתב קמעות לרפואה. בעל רוח-הקודש. לתוכחתו הייתה השפעה עצומה. צדיקי הדור אמרו, שהיה לו ניצוץ של ירמיה הנביא, כי תמיד התאבל על חורבן ירושלים ולא הסיח דעתו מצפייה לגאולה. נקרא בפי מעריציו בשם "סבא קדישא". נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תר"א (1841). חי כ-81 שנים. ציונו באהל שבהונגריה.

אביו: ר' צבי הירש מזבורוב (נצר לרמ"א ולמהרש"א).

אמו: מרת חנה (רבינו העיד עליה שהייתה בעלת רוח הקודש). **אשתו:** מרת חיה שרה (בתו של ר' ניסן). **ילדיו:** ר' אליעזר ניסן (רבה של סיגט), מרת חנה. **חתנו:** ר' אריה לייב ליפשיץ (רבה של וישיניצא, מח"ס שו"ת 'אריה דבי עילאה'). **מרבתי:** ר' יוסף מקולבסוב (דודו), ר' יהודה אריה הלוי (בעל 'דרישת אריה' בסטריזוב), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חוזה מלובלין'), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוזניץ). **מתלמידיו:** הגאונים נכדו, ר' חנניה יום-טוב ליפא טיטלבוים (מח"ס 'יטיב לב'), ר' יואל אשכנזי (אב"ד זולטשוב בעל 'מלא הרועים'), ר' מנחם מנדל פנט מדעוש, ר' צבי הירש פרידמן מליסקא (בעל 'אך פרי תבואה'). **מספריו:** **יישמח משה-** על התנ"ך **תפילה למשה-** על תהלים **יישיר משה-** על שה"ש **יכליל תפארת-** על רות **אבל משה-** על איכה **ימור ולבונה-** על קהלת **יעסיס רמוני-** על אסתר **השיב משה-** שו"ת **הגהות על שולחן ערוך יין הרקה-** על אגדות חז"ל **ישיח ספונים-** על תפילות וזמירות לשבת **אבקת רוכל-** ליקוטים רמזים וטעמים.

ידוע, כי היה לרב כח נפלא לעורר את העם בדרשותיו, ולפעמים היה מאריך בדרוש במשך כמה שעות, עד שכל הקהל נפלו על פניהם ארצה ובכו. פעם אחת כשסיים את דרשתו, וכבר עמד לרדת מהבימה, חזר בו ואמר, כי הוא מרגיש כי ישנם בביהמ"ד שני יהודים, שעדיין לא עשו תשובה, וזה היה ביהמ"ד גדול שהיו בו למעלה מאלף אנשים שבאו לשמוע את הדרשה, והתחיל לדרוש שוב פעם והמשיך כשעתא-חדתא עד שחזרו והתעוררו כל הנוכחים בבכיה - ואז גמר את הדרשה ופנה וירד מהבימה. ולא רצה להשאיר אפילו נפש אחת מישראל, שלא שבה בתשובה, שאסור להשאיר אף אחד בודד במקום נידח.

הרב ביטל את עצמו לגמרי מתענוגות העולם ובעיקר ממאכלים, כאשר הרב סעד את ליבו היה זה כדי להחיות את גופו, כדי שיוכל לעבוד את הקב"ה, דרגתו המופלאה הגיעה עד שלא היה הרגיש שום טעם באכילתו. פעם אחת התאונן בפני הגבאי, כי מרבים להגיש לפניו סוגי מאכלים רבים, ואמר: "אם הדגים טובים, מספיק שיביאו דגים ונשבע ונותיר מהם. ואם הדגים אינם טובים, שיביאו כמות גדולה מהלפתן, שהיה עשוי מגזר בלבד, ולא נצטרך לבשר, דגים ומרק". והתרה במשמשו, שיותר לא יגיש לפניו יותר מסוג מאכל אחד.

דרכו בקודש הייתה לאכול בעיניים עצומות ונענע עצמו כמו בעת עומדו בתפילת העמידה, ולפעמים ישב אחוז בשרעפיו זמן ממושך קודם אכילתו, וכשפקח את עיניו שאל, למה לא מביאים מים אחרונים, והוצרכו להזכירו כי עדיין לא אכל, ולפעמים לאחר שכבר אכל שקע במחשבותיו ואז פנה ושאל למה מתמהמהים מלהביא את האוכל, וכשאמרו שכבר אכל אמר: "הביאו מים אחרונים ונברך ברכת-המזון". והגבאי, שכבר ידע כי רצונו שיתנו לו רק מאכל אחד הערים עליו, והגיש לפניו את המאכל הראשון, ואז היה הצדיק סוגר את עיניו ומתחיל לאכול, וכשסיים לאכול את מה שהיה בקערה, היה הגבאי שופך לתוך הקערה את המאכל השני, ואחר-כך את השלישי, עד שסיים את כל המאכלים, שרגיל היה להגיש, והצדיק לא הרגיש כי טעם המאכלים השתנו מרגע לרגע, וכשהרגיש, כי הקערה נגמרה הבין כי סיים לאכול, ואז פקח את עיניו ופנה לגבאי ואמר: "רואה כי צדקו דבריי, היום הגשת לי רק מאכל אחד, וב"ה שבענו והותרנו כדבר ה"י".

כשעלה רבינו על כיסא הרבנות בשינווא, הקצו לו אנשי הקהילה בית למגורים. זה היה בית עלוב למדי, אבל בו התגוררו רבני העיר מאז נוסדה הקהילה. הרבנית, שהייתה בת עשירים, לא רצתה להיכנס לבית העלוב. אמר לה הצדיק: "היודעת את שבבית הזה התגורר רבי שמעלקה, שהיה רב העיר?". "כן, יודעת אני", השיב הרבנית. "והאם את יודעת שרבי שמעלקה זכה לגילוי אליהו?", הוסיף הצדיק לשאול את רעייתו. "כן, שמעתי כך", ענתה. "אם-כן, אליהו הנביא לא התבייש להיכנס לבית הזה, מה לך אפוא כי תתביישי!", סיים רבי משה.

טרם הסתלקותו אמר: "רבש"ע, אני הפחות שבפחותים. אבל מעלה אחת יש בי- מימי לא דיברתי שקר, ועכשיו ודאי לא אוציא שקר. אומר עכשיו, שלו ידעתי, כי שערוטיי ילבינו ומשיח לא יבוא, לא הייתי יכול להתקיים בעולם. תקוות הגאולה היא שהחזיקה אותי. אבי שבשמיים! וכי רבותא היא להתעלל בזקן שוטה שכמותי? אני מבקש ממך, יבוא גואל ישראל עכשיו. אני מבקש בעבורי אלא בעבורך, שיתקדש שמך ברבים. אהיה כפרת כלל-ישראל, ואפילו לא תהיה לי הזכות להיות תחת כפות רגלי הצדיקים, ובלבד שמישיח יבוא. הריני מוסר את נפשי, רוחי ונשמתי למען כבוד שמך".

הרב משה טיטלבוים מאהל צ"ל: נולד בשנת ה'תק"ט (1759) בפשמישל. מייסד החסידות בהונגריה וראש משפחת טיטלבוים. בעודו נער נתפרסם שמו כעילוי ונודע בכינוי "בעל ראש ברזל". גאון בנגלה ובנסתר. **בגיל שבע-עשרה ידע שמונה מאות דפי גמרא בעל פה!** ותלמידים רבים צבאו לפתחו. לאחר שהכיר את ה'חוזה מלובלין' הפך להיות חסיד. בשנת ה'תקמ"ה (1785) כשנתמנה לרב בשינווא, כבר היה מפורסם כגאון וכצדיק. בשנת ה'תקמ"ח (1788) נתמנה להיות רבה של אהל ושם הקים ישיבה בה הרביץ תורה קרוב לשלושים ושלוש שנים.

אלפים נהרו אליו, ביניהם גם גויים אשר ביקשו עצה ותושייה והתפרסם כבעל מופת. כתב קמעות לרפואה. בעל רוח-הקודש. לתוכחתו הייתה השפעה עצומה. צדיקי הדור אמרו, שהיה לו ניצוץ של ירמיה הנביא, כי תמיד התאבל על חורבן ירושלים ולא הסיח דעתו מצפייה לגאולה. נקרא בפי מעריציו בשם "**סבא קדישא**". נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תר"א (1841). חי כ-81 שנים. ציונו באהל שבהונגריה.

אביו: ר' צבי הירש מזבורוב (נצר לרמ"א ולמהרש"א).

אמו: מרת חנה (רבינו העיד עליה שהייתה בעלת רוח הקודש). **אשתו:** מרת חיה שרה (בתו של ר' ניסן). **ילדיו:** ר' אליעזר ניסן (רבה של סיגט), מרת חנה. **חתנו:** ר' אריה לייב ליפשיץ (רבה של וישיניצא, מח"ס שו"ת 'אריה דבי עילאה'). **מרבותיו:** ר' יוסף מקולבסוב (דודו), ר' יהודה אריה הלוי (בעל 'דרישת אריה' בסטריזוב), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חוזה מלובלין'), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוזניץ). **מתלמידיו:** הגאונים נכדו, ר' חנניה יום-טוב ליפא טיטלבוים (מח"ס 'יטיב לב'), ר' יואל אשכנזי (אב"ד זולטשוב בעל 'מלא הרועים'), ר' מנחם מנדל פנט מדעוש, ר' צבי הירש פרידמן מליסקא (בעל 'אך פרי תבואה'). **מספריו:** **יישמח משה-** על התנ"ך **תפילה למשה-** על תהלים **יישיר משה-** על שה"ש **יכליל תפארת-** על רות **אבל משה-** על איכה **ימור ולבונה-** על קהלת **יעסיס רמוני-** על אסתר **השיב משה-** שו"ת **הגהות על שולחן ערוך יין הרקה-** על אגדות חז"ל **ישיח ספונים-** על תפילות וזמירות לשבת **אבקת רוכל-** ליקוטים רמזים וטעמים.

○ יפר הרה"ק מנאסויד צ"ל על ה'ישמח משה', שכידוע היו לו 24 שיעורים ביממה, וכל זמן שלא סיים את חוק לימודיו לא היה הולך לאכול, ודרכו בקודש הייתה לאכול בשעה שתיים או שלש בלילה ולפעמים היה מתעמק בסוגיה ונמשך הדבר עד שעה ארבע לפנות בוקר, ורק אז היה הולך לטעום משהו, ורעייתו ע"ה הייתה מכינה לו את האוכל והמתינה עד שחזר מלימודו, ואז חיממה את התבשיל והגישה לו.

פעם אחת התאחרה השעה ולא היה בכוחה להמתין יותר, וביקשה מהמשמש שהוא יגיש לו את התבשיל של בשר שהכינה עבורו, אולם העייפות גברה גם על המשמש ונרדם גם הוא, וכשחזר הצדיק וראה שכולם ישנים לא רצה להקיץ אף אחד והחליט לקחת בעצמו מה שהכינו לו, ופרס מגבת בתור מפה על השולחן והכין לחם ומלח ונטל את הקדירה שמצא במטבח ואכל כל צרכו, אבל את הבשר שהיה במרק הותיר כי היה קשה מדי עבורו ללעוס.

בבוקר כשרעייתו קמה ממשכבה, ראתה כי המגבת פרוסה על השולחן והמלח נמצא שם והבינה כי הכל היה כשורה, אולם משנכנסה למטבח הופתעה לראות כי הסיר עם המרק והבשר נשאר בסיר, אך היא הבחינה גם כן כי הסיר שעמד בצד עם מים עם אפר שניקו בו את הסירים והסמרטוט שהיה מונח בתוכו התרוקן מתוכו, ונכנסה לבעלה ושאלה אותו מדוע אכל את מי האפר, ענה לה הצדיק: "אכן התפלאתי מאד כשלעסתי את הבשר שלא הצלחתי לטווחו בשיני, וכעת מובן לי למה, שהרי זה היה הסמרטוט שהיה מונח בתוכו". כה היה שקוע בתורה והתנזר מתענוגות עולם הזה.

עד כמה גדולה כוחה של תפילה וחשיבותה בעולמות העליונים, ניתן לראות מהסיפור המופלא הבא: פעם בלומדו בהתבודדות, בעזרת נשים, ודרכו בקודש הייתה להשתקע בלימוד התורה הקדושה בכל חושיו, ובאו הנשים לבית-הכנסת ופתחו את ארון הקודש ובכו וצעקו בבקשת רחמים על חולה מסוכן, ועל ידי-כן בלבולו מלימודיו, וכאב לו מאד על שאינו מסוגל ללמוד, וחשב בלבו, כי אילו היו הנשים יודעות, כי הם מבטלים אותי מתורה היו בוודאי מבינות, כי הייתה להן מצווה גדולה יותר אלמלי היו נמנעות מלבוא לבית-הכנסת. מיד שמע בת קול מן השמים כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, עצת עני תבישו כי ה' מחסהו, קרוב ה' לכל נשברי לב ואת דכאי רוח יושיע.

וזאת כי בשמים חשובות מאד הדמעות שבנות ישראל בוכות לפני הקב"ה, והורו לו שאמנם תורתך חשובה מאד בשמים, אבל מכל מקום אל תבטל את דמעותיהן של בנות ישראל, העולות ומגיעות עד לפני כסא הכבוד, ששערי דמעות לא ננעלו.

את כמיהתו למשיח אי אפשר לתאר ולשער. כאשר שמע איזה רעש בחוצות, היה נבהל ושואל: "מה קול הרעש באוזניי? אולי בא המשיח!". קודם פטירתו אמר: "אם הייתי יודע בימי נעורים כי אצדקן ככה ומשיח עוד לא בא, לא הייתי יכול לחיות מרוב צער ונפשי הייתה יוצאת מאיתי, אך גודל בטחוני ותקוותי החיוני עד היום".

הרב אלעזר וייסבלום מליז'נסק זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ב (1741) בשינאווא כבן בכור לאביו. נקרא ע"ש דודו ר' אלעזר רוקח. בימי ילדותו לא הראה סימני גדלות. כשהגיע לגיל בר-מצווה, אביו קרא לחייט והורה לו לכוון בכל שלבי תפירת הבגד לכבוד ה' יתברך. לאחר שרבינו לבש את הבגד, הפך לאיש אחר ממש. ב-כ"א אדר ה'תקמ"ז (1787) לאחר פטירת אביו (רבינו הדפיס את ספרו של אביו 'נועם אלימלך' וכך העיד עליו אביו הקדוש: 'אם היה בני אלעזר יודע גודל ערכו היה יכול להביא את המשיח') סירב לשמש במקום אביו ולא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי'. זאת למרות שחי בדוחק גדול. ענותן מופלא. אליהו הנביא היה מתגלה אליו תדיר. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תקס"ו (1806). חי כ-65 שנים. ציונו בחדר הקדמי שבאוהל אביו בליז'נסק.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אליעזר ליפא. **סבא (מצד האם):** הגאון ר' אהרן רוקח. **אביו:** הרה"ק ר' אלימלך (בעל ה'נועם אלימלך'). **אימו:** מרת שפרינצא. **נשותיו:** בת ר' ישראל צבי הירש אב"ד גרודז'יסק (זיווג ראשון), בת ר' שמואל מלמד משינאווא (זיווג שני). **מרבותיו:** אביו, הצדיק ר' אלימלך. **מתלמידיו:** הצדיק ר' משה אייכנשטיין מסאמבור. **ילדיו:** הגאונים ר' נפתלי, ר' מנחם ישכר בער מפשבורסק, מרת שיינא פרל (נישאה לר' משה אלקים בריעה הופשטיין מקוזניץ), מרת חיה שרה (נישאה לר' חיים מאיר יחיאל שפירא מדרוהוביץ-השרף ממוגלינצא), מרת גיטל (נישאה לר' אלימלך גוורצמאן).

רבינו התחתן עם אישה בעלת גיבנת. פעם אחת בא לפניו איש אחד וביקש שרבינו יברך אותו שיזכה להיפקד בזש"ק, מכיוון שהוא נשוי מספר שנים ועדיין לא זכה לכך. רבינו אמר לו להפתעתו, שכדי לפעול עבורו, הוא צריך להתייעץ עם הרבנית. רבינו שלח לקרוא לה.

כשהרבנית הגיעה, רבינו אמר לה: "האיש הזה רוצה בנים. הסיבה שאין לו מכיוון שכאשר הרבנית היתה נערה הוא התקשר עימה בקשרי שידוכין ועזב את התנאים ללא בקשת מחילה. רבינו ביקש ממנה שתמחל לו (רבינו ראה ברוח-קודשו כי האיש הזה היה בקשרי שידוכין עם אשתו כשהיתה נערה. ללא סליחה מצד אשתו, אין אפשרות לפעול עבורו ישועה שיזכה לזש"ק). הרבנית ענתה: "בוודאי, אני מוחלת לו בלב שלם. הרי עשיתי חליפין בטוב מאוד". עתה רבינו יכל לברך את האיש, ואכן הוא נפקד באותה השנה בזרע קודש בר-קיימא.

○ יפר הרה"ק האדמו"ר ר' משה יצחק גוורצמאן מפשווארסק: פעם אחת רבינו היה זקוק לכסף עבור נישואין של אחד מיוצאי חלציו. האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורוביץ מרופשיץ יעץ לו לנסוע לאסוף כספים. רבינו אמר לו בענותנות: "מי יתן לי כסף? אבל אם תתלוו אלי-אז אסע". האדמו"ר הסכים לכך ושניהם נסעו ביחד מליז'נסק לזשילין.

כשהגיעו לזשילין, אנשי המקום התאספו כדי לקבל את ברכת רבינו. הם נתנו לו פתקאות ודמי פדיון. רבינו בירך כל אחד ואחד מהם. הרה"ק מרופשיץ, שהתלווה אל רבינו, הבחין שרבינו לא בירך את בעל האכסניה. הוא לחש באוזנו שראוי לברך גם את בעל האכסניה. רבינו ענה: "אותו איני צריך לברך, כי אבי (שזה מכבר התבקש לבית עולמו) אמר לי שהוא יברך את בעל האכסניה בעצמו". הרה"ק מרופשיץ אמר לו: "אם אביך הקדוש, ר' אלימלך, מתגלה אליך מעולם האמת, אז אינך צריך את עזרתי כלל".

האדמו"ר מטאלנא סיפר: פעם התלוויתי לזקיני כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל והוא סיפר לי: מחותני נולד בעיירה ליז'נסק, בביתו הק' של הרבי ר' אלימלך זיע"א (הוא היה דור רביעי לרבינו ולכן גרו שם. הוא סיפר שהדירה היתה בת שני חדרים ופרוזדור קצר). כשהיה כבן שש שנים הוא הבחין שבקיר שמעל המשקוף של הדלת הראשית חסרה לִבְנָה. הוא שאל את אביו, רבי נפתלי, על כך.

אביו ענה לו: "ציפיתי, שתשאל אותי שאלה זו, כי גם אבי ציפה ממני שאשאל אותו על כך". והוסיף להוכיחו: "אלא שאני הבחנתי בזאת עוד כשהייתי בגיל ארבע שנים, ואילו אתה הבחנת רק כעת, כשאתה בן שש". הוא סיפר, כי לִבְנָה זו חסירה עוד מהתקופה שהתגורר כאן זקינים, הרבי ר' אלעזר (רבינו). צוואה מסורה בידם שלא יתקנו את החור עם לִבְנָה חדשה. כך היה סיפור המעשה: לאחר הסתלקותו של הרבי הצדיק ר' אלימלך, תלמידיו וחסידיו הפצירו בבנו (רבינו) שימלא את מקום אביו, אבל הוא סירב לשמוע לבקשתם.

ביום היארצייט הראשון של אביו הגיעה משלחת נכבדה ביותר של גדולי התלמידים, צדיקים וקדושי עליון. הם נכנסו אליו והפצירו בו מאוד, שיסכים לקבל עליו את עול ההנהגה וישמש להם כמורה דרך. רבינו קם ממקומו ואמר להם שאינו רוצה לשמוע עוד מזה. רבינו תפס והוציא אותם מחוץ לביתו, וטרק אחריהם את הדלת בחוזקה עד אשר הלבנה נפלה ממקומה. רבינו הורה שלא יתקנו את הפירצה, כדי שצאצאיו ידעו כמה חמור הדבר להיות רבי". כשסיים לספר זאת, אחז בזקן שלו ונאנח ואמר: "מה נעשה לאחר סיפור שכזה"...

מעשה שבבי"ד של מעלה רצו לדון את רבינו (בתחילה מרוב ענותנותו לא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי' ובמשך הזמן כבר הניח שיקראו אותו 'רבי'), הדבר היה שקול מה לדונו בשביל זה (ומי יבין מה עומק הדין למעלה). אישה אחת באה וזרקה לפני הבי"ד של מעלה חתיכת קורת עץ. היא אמרה כי עבור זה לבד הוא גם כן ראוי שיקראו אותו רבי, רבינו יצא זכאי על ידי זה. מעשה שהיה כך היה: הבית וכל הרכוש שלה נשרף. אנשי העיר נתנו לה בטובם עצים, כדי שתוכל לבנות את ביתה מחדש, אבל לא היה לה כסף לשלם עבור עגלה שתוביל את העצים למקום שבו ביקשה לבנות את ביתה החדש. העצים נשארו מונחים במקומם והאישה נשארה מחוסרת קורת גג. כשנדע הדבר לרבינו, הלך בכל לילה ולילה בחושך ובאפילה. הוא לקח מספר קורות עצים והלך ברגל והניח במקום של הבית החדש. האישה לא ידעה כיצד הקורות מגיעים לביתה. בכל בוקר הופתעה לראות, שנוספו עוד ועוד קורות.

הגיע העת להביא את הקורה האחרונה, שהייתה כבידה ביותר. היה לרבינו בלתי אפשרי לסחוב אותה לבדו על שכמו. בעל כורחו הוכרח לקחת עימו שותף לדבר זה. הוא ביקש מאברך חסיד אחד שיעזור לו. רבינו השביע אותו שלא יגלה את מעשיו לאף אדם. הם סחבו יחד את קורת העץ הכבידה והוליכו אותה בלילה למקום של הבית החדש. אישה זו באה לפני בי"ד של מעלה עם אותה קורת העץ הכבידה. היא אמרה כי עבור קורת רוח זו ראוי הוא שיקראו לו 'רבי'. בזכות מעשה חסד זה הוא יצא זכאי בבית-דין של מעלה.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל - נולד בניסן ה'תר"ע (1910) בהומל שבליטא (בלרוס) כבן יחיד להוריו לאחר כ-17 שנות נישואין. בילדותו לאחר שעניו של סבן כהו, שימש כסופר שלו. בשנת ה'תרפ"ד (1924) משפחתו ביקשה לעלות לארץ ובעצת מרן ה'חפץ חיים' לצורך אישור עליה והצורך להתאחד כמשפחה שינו את שם המשפחה ל'אלישיב' (כשם נעוריה של אמו). הם השתקעו ב'בתי נייטין' שבשכונת 'מאה שערים' בירושלים. כבר בצעירותו ניכר כבעל כישרון נדיר, תפיסה מהירה ובעל זיכרון מדהים. מתמיד. לאחר עלייתו למד תורה באופן עצמאי ולא במסגרת ישיבתית, בבתי מדרש שונים בירושלים. לאחר מכן למד בישיבת 'תורת חיים'. משנת ה'ת"ש (1940) נמנה עם רבני ביהמ"ד 'אוהל תורה'. עוד בחיי אביו העביר שיעורים בבית-המדרש 'תפארת בחורים' בשכונת 'מאה שערים' בירושלים.

התחתן בערב שבת לפני קבלת שבת, כדי למעט בביטול התורה. ביום א' הזוג היו אמורים לרכוש מספר אמצעים נחוצים לבית. אולם הרב פנה לרעייתו וביקש ממנה לדחות באלף ימים! את הסידורים כדי שיוכל ללמוד בהתמדה וללא הפרעות. עם הזמן העניינים הסתדרו ללא השתתפותו והוא לא נאלץ לבטל תורה. במשך שנים התגורר בדירת בת שני חדרים ברח' חנן 10 שמתחת לביה"כ 'אהל שרה' בו שקד על תלמודו וממנה לא עבר על אף הצפיפות ששררה בה עם הולדת שנים-עשר ילדיו. באותן שנים לא יצא מהבניין כלל.

הוא פסע רק בין ביה"כ לדירתו וחזרה. את הזמן שבין הערביים לפני מוצ"ש הקדיש לילדיו. אולם בשאר ימות השבוע נטלה זוגתו על עצמה את כל העול לטיפול בילדים. שקדנותו הייתה מופלאה ורוב חייו ניתן היה למצוא רכון כ-18 שעות ביממה על הגמרא. גאון. ענוותן. בשנת ה'תש"ח (1948) מונה כרב העיר רמלה, אך לאחר זמן קצר התפטר. בשנת ה'תשי"א (1951) מונה לדיין בביה"ד הרבני האזורי בירושלים. זמן קצר אחר כך מונה לדיין בביה"ד הגדול ושירת בה עד לשנת ה'תשל"ד (1974). נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תשע"ב (2012). חי כ-102 שנים. ציונו בהר המנוחות. בהלווייתו השתתפו כ-350,000 אנשים מכל העדות והחוגים.

אביו: הגאון ר' אברהם (מח"ס 'ביכורי אברהם' ורבה של הומל). **אמו:** הרבנית חיה מושא. **סבו (מצד אמו):** המקובל הרה"צ ר' שלמה אלישיב (מח"ס 'לשם שבו ואחלמה'). **אשתו:** מרת שיינה חיה (בת הרה"ג אריה לוי זצ"ל, נישא בשנת ה'תר"ץ [1930] בהיותו כבן 20). **מרבתינו:** הגאונים ר' זלמן ראובן בנגיס זצ"ל, מהגרש"א פולנסקי מטפליק זצ"ל, ר' יצחק אייזיק הרצוג זצ"ל. **מילדיו:** שנים עשר ילדים: מרת רבקה ע"ה (נפגעה בצעירותה מפגיעת פגז ירדני במלחמת השחרור), יצחק ז"ל (נפטר בילדות ממחלה קשה). ר' שלמה (רב ביהמ"ד 'תפארת בחורים'), ר' משה, ר' בנימין (מח"ס 'יד בנימין' על הש"ס), ר' אברהם. **מחתנינו:** מרן ר' חיים קניבסקי, מרן עזריאל אוירבך (רב שכונת 'בית וגן' בירושלים ובנו של ר' שלמה זלמן אוירבך), מרן ר' אלחנן ברלין, מרן ר' יצחק זילברשטיין (רבה של שכונת 'רמת אלחנן' בבני ברק עם בתו שושנה ע"ה שנפטרה בשנת ה'תשנ"ח), מרן ר' בנימין רימר (משגיח בישיבת טשעבין וראש ישיבת קריית מלך ב"ב), מרן ר' יוסף **מספריו:** קובצו ע"י תלמידיו-הערות: סדרת ספרים המכילה סיכומי שיעורים על מסכתות התלמוד הבבלי יקובץ תשובות- שו"ת יגדה של פסח מבית רבנו הגרי"ש אלישיב פניני שבע ברכות- הלכות חתן וכלה (מאת תלמידו, ר' בן-ציון הכהן קוק).

ח הגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א: "יכולתי להעיד על מו"ח הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל שלמרות שזמנו מצומצם עד מאד, וכל דקה מנוצלת אצלו עד תום, עד כדי כך שגם אני, אם אאחר בדקה או שתיים לתור שנקבע לי אצלו, אצטרך להמתין אחר כך זמן רב, בכל זאת למרות הכל, היה הגרי"ש הולך לביתו של אלמנות, לא רק בימי ה"שבעה" אלא גם שנים רבות לאחר פטירת הבעל, יושב שם ומדבר על ליבן לעודדם ולנחמם. כאשר שאלתינו פעם: "רבי, כיצד הנך מוצא את הזמן לכך?" השיב לי: "וכי מצוות 'ללב אלמנה ארנן' (איוב כ"ט, יג) אינה חשובה דיה שאשקיע מזמני למענה?"

י פר אבי החתן של הרב ננאל ברקוביץ שחתונתו נערכה ברחובות, שזכה שהגרי"ש אלישיב זצ"ל היה מסדר הקידושין שלו: "במהלך טקס החופה, שאלתי את הרב: 'איזה יין להביא לבן או אדום?' והרב השיב: 'יין לבן'. תהיתי למשמע התשובה של הצדיק ושאלתי: 'כבוד הרב מדוע אתה מבקש דווקא יין לבן?'. 'השיב לי הרב: 'ראה, גביע היין יעבור מהחתן אל אם הפלה וממנה אל הכלה, ועלולות להישפך מספר טיפות על שמלת הכלה. תאר לעצמך איזו עוגמת נפש תהא לכלה במקרה זה. לכן עדיף להביא יין לבן'. ואפשר לקרוא ולראות עד כמה היה חשוב לרבנו פוסק הדור זצוק"ל כל פרט פרט, וכמה דאג שלא לגרום לצער, גם לכלה ביום חתונתה.

פ רב פסח ה'תשס"ט בשעות הצהריים, נכנסו אברך ובנו לבית הרב אלישיב זצ"ל. כמובן, העיתוי אינו דבר רגיל. הם נכנסו לצדיק ושאלו אותו אם הוא מכיר אותם. הגאון אמר שלא. אז סיפרו לו שאותו אברך ובנו הם גרי צדק, והם הגיעו למעמד זה היות ומלפני חמש שנים הוא הגיע לקנות מהרב אלישיב את החמץ בתור גוי והוא מאד התרשם מהרב, ומאותו היום הוא ובנו החליטו להתקדם לעבר היהדות, עד שכיום חמש שנים אחרי הוא נראה ממש כאברך מהמניין. כמובן שהגרי"ש בירך אותם ואת בנו ושמח שמחה גדולה.

י פר הגאון רבי משה הרש"ר זצ"ל, שנכח בביתו של מרן הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצוק"ל והוא שאל שאלה קשה, פתאום נפתחה הדלת ונכנס רבינו. כשראהו מרן הגאון ר' זעליג ראובן בנגיס אמר לנוכחים, עוד מעט יאמרו לכם, מה המקורות לשאלתי. כשהוצגה השאלה לפניו, על אתר אמר, זה רש"י ובאיזה עניין הוא מדבר. הדבר עשה רעש והתפעמות הלב על כל הנוכחים במקום.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל - נולד בניסן ה'תר"ע (1910) בהומל שבליטא (בלרוס) כבן יחיד להוריו לאחר כ-17 שנות נישואין. בילדותו לאחר שעניו של סבן כהו, שימש כסופר שלו. בשנת ה'תרפ"ד (1924) משפחתו ביקשה לעלות לארץ ובעצת מרן ה'חפץ חיים' לצורך אישור עליה והצורך להתאחד כמשפחה שינו את שם המשפחה ל'אלישיב' (כשם נעוריה של אמו). הם השתקעו ב'בתי נייטין' שבשכונת 'מאה שערים' בירושלים. כבר בצעירותו ניכר כבעל כישרון נדיר, תפיסה מהירה ובעל זיכרון מדהים. מתמיד. לאחר עלייתו למד תורה באופן עצמאי ולא במסגרת ישיבתית, בבתי מדרש שונים בירושלים. לאחר מכן למד בישיבת 'תורת חיים'. משנת ה'ת"ש (1940) נמנה עם רבני ביהמ"ד 'אוהל תורה'. עוד בחיי אביו העביר שיעורים בבית-המדרש 'תפארת בחורים' בשכונת 'מאה שערים' בירושלים.

התחתן בערב שבת לפני קבלת שבת, כדי למעט בביטול התורה. ביום א' הזוג היו אמורים לרכוש מספר אמצעים נחוצים לבית. אולם הרב פנה לרעייתו וביקש ממנה לדחות באלף ימים! את הסידורים כדי שיוכל ללמוד בהתמדה וללא הפרעות. עם הזמן העניינים הסתדרו ללא השתתפותו והוא לא נאלץ לבטל תורה. במשך שנים התגורר בדירת בת שני חדרים ברח' חנן 10 שמתחת לביה"כ 'אהל שרה' בו שקד על תלמודו וממנה לא עבר על אף הצפיפות ששררה בה עם הולדת שנים-עשר ילדיו. באותן שנים לא יצא מהבניין כלל.

הוא פסע רק בין ביה"כ לדירתו וחזרה. את הזמן שבין הערביים לפני מוצ"ש הקדיש לילדיו. אולם בשאר ימות השבוע נטלה זוגתו על עצמה את כל העול לטיפול בילדים. שקדנותו הייתה מופלאה ורוב חייו ניתן היה למצוא רכון כ-18 שעות ביממה על הגמרא. גאון. ענוותן. בשנת ה'תש"ח (1948) מונה כרב העיר רמלה, אך לאחר זמן קצר התפטר. בשנת ה'תשי"א (1951) מונה לדיין בביה"ד הרבני האזורי בירושלים. זמן קצר אחר כך מונה לדיין בביה"ד הגדול ושירת בה עד לשנת ה'תשל"ד (1974). נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תשע"ב (2012). חי כ-102 שנים. ציונו בהר המנוחות. בהלווייתו השתתפו כ-350,000 אנשים מכל העדות והחוגים.

אביו: הגאון ר' אברהם (מח"ס 'ביכורי אברהם' ורבה של הומל). **אמו:** הרבנית חיה מושא. **סבו (מצד אמו):** המקובל הרה"צ ר' שלמה אלישיב (מח"ס 'לשם שבו ואחלמה'). **אשתו:** מרת שיינה חיה (בת הרה"ג אריה לוי זצ"ל, נישא בשנת ה'תר"ץ [1930] בהיותו כבן 20). **מרבתי:** הגאונים ר' זלמן ראובן בנגיס זצ"ל, מהגרש"א פולנסקי מטפליק זצ"ל, ר' יצחק אייזיק הרצוג זצ"ל. **מילדיו:** שנים עשר ילדים: מרת רבקה ע"ה (נפגעה בצעירותה מפגיעת פגז ירדני במלחמת השחרור), יצחק ז"ל (נפטר בילדות ממחלה קשה). ר' שלמה (רב ביהמ"ד 'תפארת בחורים'), ר' משה, ר' בנימין (מח"ס 'יד בנימין' על הש"ס), ר' אברהם. **מחתיניו:** מרן ר' חיים קניבסקי, מרן עזריאל אוירבך (רב שכונת 'בית וגן' בירושלים ובנו של ר' שלמה זלמן אוירבך), מרן ר' אלחנן ברלין, מרן ר' יצחק זילברשטיין (רבה של שכונת 'רמת אלחנן' בבני ברק עם בתו שושנה ע"ה שנפטרה בשנת ה'תשנ"ח), מרן ר' בנימין רימר (משגיח בישיבת טשעבין וראש ישיבת קריית מלך ב"ב), מרן ר' יוסף **מספריו:** קובצו ע"י תלמידיו-הערות: סדרת ספרים המכילה סיכומי שיעורים על מסכתות התלמוד הבבלי יקובץ תשובות- שו"ת יגדה של פסח מבית רבנו הגרי"ש אלישיב פניני שבע ברכות- הלכות חתן וכלה (מאת תלמידו, ר' בן-ציון הכהן קוק).

מסופר על משפחה מסוימת שהתגוררה בירושלים העתיקה לפני כמאה שנה. באותה תקופה יום כביסה למשפחה, היתה מהעבודות הקשות בבית. האישה התאמצה ולאחר כשש שעות של עבודה מפרכת, תלתה עקרת הבית שני חבלים מלאים בכביסה על קורות לאורך החצר. בצהרי היום נכנסה אחת השכנות לחצר. שתי הקורות האלכסוניות וחבלי הכביסה התלולים עליהם הפריעו לה בדרך הילוכה. היא נכנסה בזריזות לביתה, תפסה מספריים יצאה לחצר וחתכה את שני החבלים מלאי הכביסה, כל הכביסה הצחה והנקיה לאחר עמל מפרך, נפלה ברעש בחצר הבלתי מרוצפת. כשראתה זאת האישה בעלת הכביסה, היא שאבה כוחות אדירים. היא התגברה על הניסיון המר, הצדיקה עליה דין שמי ואמרם: "מסתמא זה מגיע לי, ותהא צרתי כפרתי!". היא אספה את הכביסה מהרצפה, והלכה לכבס שנית, ובמשך שעות רבות שטפה מחדש, חיברה וקשרה את החבלים והלכה למגרש שכונת 'בתי מחסה' ותלתה שוב את הכבסים. בשעות הערב הביאה את הכביסה היבשה לביתה. בעלה חזר הביתה אחר תפילת ערבית. היא לא סיפרה לו מה שקרה. היא מתאפקת שנית ושותקת. בלילה אותה שכנה נכנסה מבווישת לבית חברתה וביקשה לסלוח על אותה תקרית, היא סיפרה, כי בתחילת הלילה קיבל הילד שלה חום גבוה מאוד באופן פתאומי, והיא תולה זה כעונש מן השמיים על רשעותה היום בצהרים. לאותה צדקנית, זכתה ולשנה לאחר מכן נולד רבינו.

מסופר על הרבנית אלישיב ע"ה, שהיתה משכימה בכל לילה עם בעלה בשעה שלוש לפנות בוקר ומכינה לו כוס קפה מהביל מיד עם תחילת לימודו. את המים היתה מרתיחה בפרימוס ישן נושן שהלהבה בו היתה קטנה וחלשה מאד, וכשהציעו לה בני הבית לקנות "טרמוס" ולהרתיח מים לפני שתשכב לישון כך שיתאפשר לה להמשיך לישון עד הבקר, ענתה הרבנית: "לא אוותר על מלאכת קודש זאת, אני חיה מכך שזוכה אני לשמש תלמיד חכם גדול כמו אבא. זה מחיה אותי ומעניק לי הרגשת קדושה גדולה שכמוה לא אוכל להשיג אם אכין את המים בטרמוס", ואף בימים שלא חשה בטוב סירבה תמיד להצעת בני ביתה לקום מוקדם במקומה ולהכין לאבא כוס קפה ולא הסכימה לוותר על זכות זו אפילו לילה אחד. כך זכתה והיתה סמל לאהבת התורה בלי פשרות, ואף השרישה זאת בלב בנותיה הצדקניות שזכו ונישאו כולן לתלמידי חכמים מופלגים בתורה ויראת שמיים.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל - נולד בניסן ה'תר"ע (1910) בהומל שבליטא (בלרוס) כבן יחיד להוריו לאחר כ-17 שנות נישואין. בילדותו לאחר שעניו של סבן כהו, שימש כסופר שלו. בשנת ה'תרפ"ד (1924) משפחתו ביקשה לעלות לארץ ובעצת מרן ה'חפץ חיים' לצורך אישור עליה והצורך להתאחד כמשפחה שינו את שם המשפחה ל'אלישיב' (כשם נעוריה של אמו). הם השתקעו ב'בתי נייטין' שבשכונת 'מאה שערים' בירושלים. כבר בצעירותו ניכר כבעל כישרון נדיר, תפיסה מהירה ובעל זיכרון מדהים. מתמיד. לאחר עלייתו למד תורה באופן עצמאי ולא במסגרת ישיבתית, בבתי מדרש שונים בירושלים. לאחר מכן למד בישיבת 'תורת חיים'. משנת ה'ת"ש (1940) נמנה עם רבני ביהמ"ד 'אוהל תורה'. עוד בחיי אביו העביר שיעורים בבית-המדרש 'תפארת בחורים' בשכונת 'מאה שערים' בירושלים.

התחתן בערב שבת לפני קבלת שבת, כדי למעט בביטול התורה. ביום א' הזוג היו אמורים לרכוש מספר אמצעים נחוצים לבית. אולם הרב פנה לרעייתו וביקש ממנה לדחות באלף ימים! את הסידורים כדי שיוכל ללמוד בהתמדה וללא הפרעות. עם הזמן העניינים הסתדרו ללא השתתפותו והוא לא נאלץ לבטל תורה. במשך שנים התגורר בדירת בת שני חדרים ברח' חנן 10 שמתחת לביה"כ 'אהל שרה' בו שקד על תלמודו וממנה לא עבר על אף הצפיפות ששררה בה עם הולדת שנים-עשר ילדיו. באותן שנים לא יצא מהבניין כלל.

הוא פסע רק בין ביה"כ לדירתו וחזרה. את הזמן שבין הערביים לפני מוצ"ש הקדיש לילדיו. אולם בשאר ימות השבוע נטלה זוגתו על עצמה את כל העול לטיפול בילדים. שקדנותו הייתה מופלאה ורוב חייו ניתן היה למצוא רכון כ-18 שעות ביממה על הגמרא. גאון. ענוותן. בשנת ה'תש"ח (1948) מונה כרב העיר רמלה, אך לאחר זמן קצר התפטר. בשנת ה'תשי"א (1951) מונה לדיין בביה"ד הרבני האזורי בירושלים. זמן קצר אחר כך מונה לדיין בביה"ד הגדול ושירת בה עד לשנת ה'תשל"ד (1974). נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תשע"ב (2012). חי כ-102 שנים. ציונו בהר המנוחות. בהלווייתו השתתפו כ-350,000 אנשים מכל העדות והחוגים.

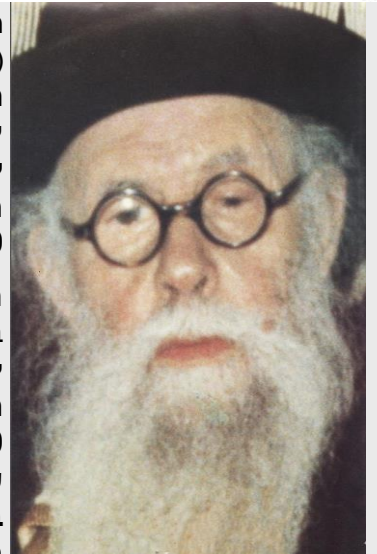
אביו: הגאון ר' אברהם (מח"ס 'ביכורי אברהם' ורבה של הומל). **אמו:** הרבנית חיה מושא. **סבו (מצד אמו):** המקובל הרה"צ ר' שלמה אלישיב (מח"ס 'לשם שבו ואחלמה'). **אשתו:** מרת שיינה חיה (בת הרה"ג אריה לוי זצ"ל, נישא בשנת ה'תר"ץ [1930] בהיותו כבן 20). **מרבתי:** הגאונים ר' זלמן ראובן בנגיס זצ"ל, מהגרש"א פולנסקי מטפליק זצ"ל, ר' יצחק אייזיק הרצוג זצ"ל. **מילדיו:** שנים עשר ילדים: מרת רבקה ע"ה (נפגעה בצעירותה מפגיעת פגז ירדני במלחמת השחרור), יצחק ז"ל (נפטר בילדות ממחלה קשה). ר' שלמה (רב ביהמ"ד 'תפארת בחורים'), ר' משה, ר' בנימין (מח"ס 'יד בנימין' על הש"ס), ר' אברהם. **מחתיניו:** מרן ר' חיים קניבסקי, מרן עזריאל אוירבך (רב שכונת 'בית וגן' בירושלים ובנו של ר' שלמה זלמן אוירבך), מרן ר' אלחנן ברלין, מרן ר' יצחק זילברשטיין (רבה של שכונת 'רמת אלחנן' בבני ברק עם בתו שושנה ע"ה שנפטרה בשנת ה'תשנ"ח), מרן ר' בנימין רימר (משגיח בישיבת טשעבין וראש ישיבת קריית מלך ב"ב), מרן ר' יוסף **מספריו:** קובצו ע"י תלמידיו-הערות: סדרת ספרים המכילה סיכומי שיעורים על מסכתות התלמוד הבבלי יקובץ תשובות- שו"ת יגדה של פסח מבית רבנו הגרי"ש אלישיב יפניי שבע ברכות- הלכות חתן וכלה.

בתחילת דרכו כשהיה אברך צעיר ממש, התקופה הייתה קשה עד מאוד, ואפילו לחם לא היה בבית. ימי רעב ועוני מרים וקשים היו. יהודי יקר החייה את נפש בני הבית והניח על אדן החלון של משפחת אלישיב הצעירה חצי ככר לחם מידי יום. כאשר הייתה לו אפשרות, הוא הניח כיכר לחם שלמה. לא ידעו מי הוא, ואכלו את הלחם להחזיק את הנשמה שתישאר בגוף. שכנה ערירת התגוררה באותו בניין מגורים, בדירה מתחת מעונו של רבנו. ערב אחד כאשר נפגשה לשיחת שכנות עם הרבנית אלישיב ע"ה, לחשה באוזנה בקשה שטוהה ושאלה: "האם כאשר תיוולד לכם בת, תהיו מוכנים לקוראה על שמי, כיוון שאין לי ילדים? והוסיפה לומר: "ואני מבטיחה לרשום את הדירה שלי על שמה של הבת הזו".

הרב והרבנית הסכימו בחפץ לב. לא רק שהסכימו, אלא נהגו בנוסח חדש של לב רחום וחנון. כאשר הבת נולדה למזל טוב, היה זה עוד בחיי חיותה של האלמנה הערירית. כדי לשמח את ליבה הם קראו לה על שמה- עוד בחייה, להראות לה, כי רצונה מתקיים. הצדיק הכריע כי למרות שבקהילות האשכנזים הקפידו שלא לקרוא על שם יהודי בחייו. **קעת הוא יקרא על שמה בחייה, כדי לשמח אותה!** היא שמחה מאוד, בכתה מהתרגשות ולשמחתה לא היה גבול. והיא מיהרה גם לקיים את הבטחתה לאברך ורעייתו- לרשום את הדירה על שם הילדה.

בוקר אחד משפחת אלישיב שבה מהלווייה של השכנה. הרב אלישיב הצעיר שוחח משפטים קצרים עם הרבנית. ויצא לכיוון ביה"כ 'אוהל שרה' ללמוד. בדרכו, במקום לפנות ימינה, פנה שמאלה, לכיוון משרדי ההקדש 'מאה שערים', כדי להעביר את הדירה להקדש מאה שערים... יושבי המשרד השתוממו. בימי מצוק כאלו, יהודי מעניק להם מתנה כה גדולה לרווחת העניים של מאה שערים, האם הוא עצמו אינו זקוק לה? לא. יש לו דירה, ואין לו צורך בנכסים נוספים... לחם לאכול יש לו בבית, ובאותם ימים היה לו מעט תמיכה מהכולל בו למד, ומלבד הלחם היו בבית ביצה וגם שמן זית פעם בשבוע לילדים... ומה לו ולנכסים. ב'הקדש' שמחו על התרומה והתנו איתו כאות הערכה, כי הם נותנים לו רשות להשתמש בדירה כל עוד הוא חי. שהדירה הושכרה במשך כל שבעים השנים הבאות. משפחת הרב ועשרת ילדיה לא נזקקו לה. בסוף ימיו של מרן כאשר רבינו נחלש, והרבנית כבר גם לא הייתה בחיים, ובמקביל הדירה למטה עמדה ריקה ושוממה, ביקשו הנכדים והבנים שבאו להיות לצידו של מרן הסבא להביא את בני משפחותיהם לדירה למטה, ואז הגביה מרן את ראשו מהגמרא ואמר להם: 'אבל לא להשתמש בה בחינם, הדירה שייכת להקדש מאה שערים ועליכם לשלם על כל יום'...

הרב הגאון עלואן אבידני זצ"ל - נולד בעיר עמדיה בעירק (כורדיסטאן) בשנת ה'תרמ"א (1881). משפחתו מיוחסת לאבידן משבט בנימין. למד בבית מדרשו של אביו וקיבל ממנו הסמכה לרבנות, דיינות, שחיטה, מילה, ועריכת חופה וקידושין. כאשר היה צעיר לימים, לא נמצא גיבור כמוהו בכל הסביבה, אך מעולם לא ניצל זאת, אלא התיש את כוחו בתורה. לאחר ששוחרר מהצבא התורכי- התמנה לראב"ד ורבה של עמדיה ומחוזותיה ושימש בכל התפקידים האפשריים: חזן, דרשן, שוחט, מוהל, עריכת חופה וקידושין, גיטין. במשך כ- 80 שנה הנהיג את צאן מרעיתו.

הרב דאג לשלוח את המשפחות לא"י כאשר הוא רכש את אמונו המלא של המושל המחוז בעמדיה (המושל אהב לשנות ערק והרב בעצמו הכין לו כדי שיוכל להשיג ויזות עירקיות ולשלוחם לישראל. בדרך זו שלח כחמישים משפחות תוך שמונה שנים). בשנת ה'תרצ"ד (1933) הגיע לעיר העתיקה בירושלים. **מדי יום נהג לטבול במקווה ישיבת בעלז 101 פעמים וביום שבת 310 פעמים. גם בימות החורף הקרים לא ויתר על הטבילה. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. משפחתו הסתפקה בדירת חדר למרות שזכה ל-14 ילדים. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-כ"ט תמוז ה'תשמ"א (1981). למרות גילו המופלג, 101 שנה, המשיך עד הפסח האחרון בחזנות, בדרשנות, בשחיטה וכיוצ"ב. אלפים ליווהו בדרכו האחרונה ציונו בהר-הזיתים. ביום פטירתו לקתה החמה בבוקר.

אביו: ר' שמעון (ראב"ד דק"ק עמדיה. נפטר בשנת ה'תרע"ז 1917). **אשתו:** מרת רבקה. **אחיו:** ר' בצלאל (רבה של דיאר באכר), ר' בנימין (רב ראשי לכל חבל זיבר עד ברזאני), ר' ישראל. **ילדיו:** 14 ילדים. **מספריו:** הרב לא זכה להוציא את חיבוריו ולאחר פטירתו יצאו רק חלק מהם **מעשה הגדולים- חמישה כרכים** (כחמישים שנה היה עסוק בחיבור זה) • **דיני שחיטה** • **קרבנין ועלוון- חמישה כרכים על הזוהר** • ספר מדרשים • **תרגם את התנ"ך לכורדית** • ספר תפסירים.

הצדיק סיפר על חסדי ה' ונפלאותיו עימו. בשנת ה'תרע"ז (1917) בהיותו כבן 35 גויס לצבא התורכי. היה זה במלחמת העולם הראשונה. איתו שירתו עוד כ-93 יהודים. אחד מהם היה קצין בכיר בשם נחום ודאג שהרב ישמש שוחט ואחראי על הכשרות, בתפקיד זה שירת כארבעה חדשים וכאשר הגיעו לעיר מוצול, באה עליהם תקופה קשה של רעב וקור, המזון היחיד היה כולו טרפה, כתוצאה מכך חלה. הקצין היהודי טיפל בו אישית אולם כאשר ביקשו לאשפז את רבינו, סיפר הקצין כי כל מי שמגיע לשם- מזריקים לו זריקה ואחר כשמונה ימים מחזיר את נשמתו ליוצרו. לפיכך ברח מן הצבא והיה לעריק. **באותם ימים, עריק הנתפס בעת המלחמה היו יורים בו ללא משפט ובפרט כאשר מדובר ביהודי.** לא עבר זמן רב ורבינו נתפס בעיר אסיני. מאחר והדרך מהעיר מוצל לעיר אסיני ארכה מספר ימים, נאלצו הם בלילה ללון באכסניית דרכים. לצורך כך כבלוהו בחבלים והפקידו עליו משמר לבל יברח.

כאשר שכב על הארץ החל לחשוב על מר גורלו. אם ימצו עימו את הדין- יתלוהו, ואף אם ינהגו עימו במידת הרחמים- צפויים לו חיים ממרים ממות, מאסר עולם עם עבודות פרך כאשר יתעמרו בו תחת שבט הנוגש. כאשר ראה שהוא נמצא בצרה גדולה, התפלל לפני הבורא בתחנונים. ה' שמע לקול בכיו ושלח את הישועה ע"י סגן הרמטכ"ל התורכי שעמד לידי וידו על הלחי ומתפתל מכאבים ואמר לו בפסקנות: "שמעתי שאתה חכם גדול ומסוגל לחולל נפלאות, אם כך, עשה משהו ורפא אותי מכאבי השיניים הנוראים ואשחרר אותך", ובנתיים התירו מכבליו. הרב הודה לקב"ה על הצלה פורתה זו. **נטל פיסת נייר וכתב מה שכתב, קיפל את הנייר ונעצו במחט לעמוד עץ סמוך, והורה לו לשים את אצבעו על השן- והנה, פסק הכאב לחלוטין!**

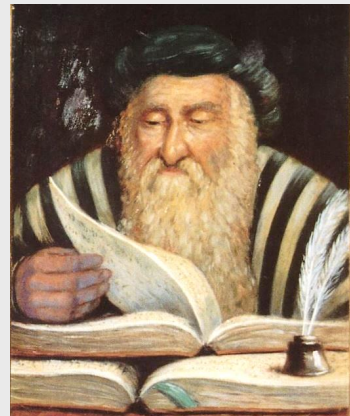
הסגן החליט להשיב לאבינו הרב כגמולו ופנה מיד אל הרמטכ"ל וביקש חנינה ושחרור מלא ועוד בו בלילה יצא לחופשי. סיים רבי עלואן את סיפורו בכתבו: "וברכתי ברכת הגומל, ואמרתי שבח 'נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוקינו' עד סופו בשמחה רבה. ואני לא כתבתי שום גולה, אלא רק: **"ריבונו של עולם, תן רפואה לשינו"**, וזה הכל.

מקרה מעין זה התרחש לפני מספר שנים בו שני בניו היו עדים למעשה: אחד הבחורים הלומד בישיבתו של הרב אלבז שליט"א, פנה לצדיק שיעשה משהו להרגעת כאבי השיניים. הרב נטל פיסת נייר וכתב מה שכתב ונעץ את הנייר על ארון הספרים וכעבור דקות ספורות חלפו כליל הכאבים. ומעידים בניו שכך עשה גם לאחיהם פתחיה שסבל משינוי וכאביו נעלמו לחלוטין!

עוד סיפר הבן ר' פתחיה שמעון מרדכי זצ"ל: "אחי הגדול ר' בצלאל תמיד היה מספר על כמה ניסים שראה ממור אבי זצ"ל. פעם אחד אושפז בבית-הרפואה הדסה, וכמה שנותנים לו תרופות הרדמה- לא יכול היה להרדם. מרת אמי ע"ה ביקשה ממור אבי זצ"ל שילך ויבקר את ר' בצלאל, הוא חולה. רק אז הסכים שיביאו רכב לקחת אותו. לפני כן דאגו להודיע לאחי שאבא עומד להגיע אליו, אז ר' בצלאל התחזק וישב, מחכה.

ואז הגיע מור אבי ושאל אותו: "איך אתה מרגיש?". והוא ענה לו: "כואב לי". מור אבי הוציא ספר תהלים ונתן לו לקרוא כמה פרקים ורדם לו אלו פרקים עליו לקרוא, בירך אותו וחזר הביתה. לא חלפו דקות אחדות, ר' בצלאל קרא את הפרקים שמור אבי ציין ואיך שסיים- נרדם מיד. לאחר מכן תמיד היה אומר: "חבל שלא רשמתי את הפרקים- היינו יכולים לעזור לעוד אנשים!". אז אמרתי לאחי היקר: "טעות לחשוב כך, כי כל מה שאבא זצ"ל היה אומר לך להגיד- זה היה פועל. כי אבא תמיד היה עושה רצון ה' ומי שעושה כן- הקב"ה עושה את רצונו".

רבי שלמה בן יצחק זצ"ל - רש"י (פרשנדתא או מפרש-הדת) או רבן של ישראל: נולד ב-ח' אדר ד'תת (1041) בעיר טרואה (צפון צרפת). בהיותו כבן 20 עזב את ביתו וגלה אל אחת הישיבות שבגרמניה (בעמק הריין). תחילה הגיע לישיבת 'מגנצא' ועסק בתורה מתוך הדחק. לאחר מכן עבר לישיבה בוורמייזא. בשנת ד'תתכ"ט (1069) חזר לצרפת והקים ישיבה בעיר מולדתו. שמו יצא לתהילה בין גדולי החכמים, ומכל ערי אשכנז וצרפת הריצו אליו גדולי הדור שאלות רבות בתלמוד. גם מוריו הרבו לשבחו ולפארו במכתביהם אליו. בהיותו כבן 30 חזר לוורמייזא ולאחר פרק זמן קצר שלמד שם חזר לטרווייש והשתלב מיד בחיי החברה היהודית. הצטרף לבית הדין בעיר והחל לפסוק הלכות לכל יהודי הסביבה, אך סירב לקבל שכר על תפקידו זה. ייסד שם ישיבה, אך גם ממנה לא קיבל שכר. פירושו התפרסמו כבר בימי חייו בחוברות שהופצו בעותקים רבים ונקראו 'קונטרסים'.

שלח ידו במלאכת הפיוט, וחיבר מספר קינות על מסע הצלב שהיה בימי חייו. המסורת מייחסת את ההשתלשלות מדוד לרש"י באופן הבא: רש"י הוא נכדו של ר' אליקים, שהוא דור 31 מרבי יוחנן הסנדלר, שהיה דור רביעי מרבן גמליאל הזקן, בן שמעון הנשיא, בן הלל הזקן, מבני שפטיה בן דוד מלך ישראל. נכדו, רבינו תם העיד על עצמו כי גם הוא יכול לעשות מה שסבו עשה על פירוש הש"ס, חוץ מפירוש המקרא. **רש"י עצמו צם כ-613 תעניות שלקחו לו כשלוש שנים בטרם החל לכתוב את פירושו על התורה ואין ספק כי פירושו נאמרו ברוח הקודש.** פירש כמעט את כל התנ"ך כולו והוא אף המפרש העיקרי של מסכתות התלמוד הבבלי. ענוותן מופלג (והלך בזאת בעקבות רבו המובהק, ר' יעקב בן יקר). איש אמיץ ותקיף, שהעמיד את האמת בראש מעייניו. נפטר ב-כ"ט תמוז ד'תתס"ה (1105). חי כ-64 שנים. על פי המסורת נקבר בעיר הולדתו טרואה וברבות הימים הוסו וחרשו הגויים את בית-העלמין ומאז נקרא 'שדה היהודים'.

אביו: ר' יצחק הצרפתי מקריווש. ילדיו: מרת יוכבד (נישאה לר' מאיר בן שמואל), מרת מרים (נישאה לר' יהודה בר נתן), מרת רחל (נישאה לת"ח ר' אליעזר). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' יצחק ירחי, ר' יעקב בן יקר, ר' יצחק הלוי סג"ל ור' יצחק בן יהודה. **מתלמידיו:** הגאונים, חתניו ר' מאיר בן שמואל, ר' יהודה בן נתן, ר' יוסף קרא, ר' שמואל (רשב"ם), ר' יעקב בן שמשון מפלייזא, ר' יצחק בן אשר הלוי, ר' שמחה בן שמואל מוויטרי, ר' אליקים בן משולם הלוי, ר' נתן ור' מנחם בני מכיר, ר' אליקים בן יוסף ממגנצא. **מספריו:** פירוש רש"י על התורה, לתלמוד, למסכת אבות, לבראשית רבא.

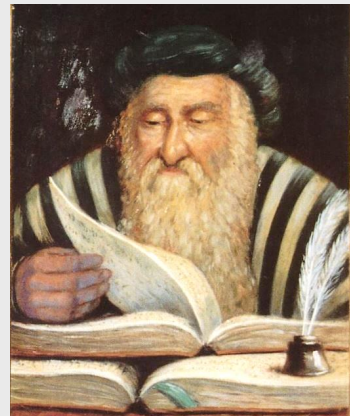

פעם אחת אמו של רש"י בשעת עיבורה עם הצדיק הייתה נתונה לסכנה גדולה מצד הגויים. יום אחד הלכה האשה ההרה ברחובות העיר ורמיזא כשסידורה בידה. בדרכה לבית-הכנסת להתפלל. היא הגיעה לסמטה צרה מאוד ופתאום התפרצו מולה לתוך הסמטה פרשים רוכבים על סוסים כשהם מדרבנים את סוסיהם ומתקרבים אליה בדהרה. נבהלה האשה מאוד אך לא היה לה לאן להימלט בסמטה הצרה, והפרשים מדרבנים עוד יותר את סוסיהם וצוחקים ומלגלים עליה בחושבם שעוד מעט היא תהיה למרמס תחת רגלי הסוסים. הרוכבים מתקרבים עוד יותר ואם רש"י חושבת שעוד רגע יבוא הקץ לחייה ועימו גם הקץ לחלום היפה על הבן שיוולד לה. היא נלחצת אל הקיר וקוראת בלחש: "שמע ישראל..." הנה היא כבר מרגישה את הבל פיהם של הסוסים על פניה והיא נדחקת עוד יותר אל קיר הסמטה. והנה קרה פתאום נס: במקום עמדה נעשה שקע בקיר והיא ניצלה מידי הרוכבים שהביטו על מחזה זה בתימהון ושוב לא ניסו לפגוע בה. גם שאר האנשים שנכחו באזור תמהו על הנס המופלא. **אותו שקע שנתהווה בקיר בעיר ורמיזא נשאר שם ונשתמר עד עצם היום הזה ועדיין ניתן לראותו.**

לאחר כמה שנים של עמל ויגיעה בישיבות, החליט רש"י לקום ולנדוד שבע שנים בין קהילות ישראל. יום אחד הגיע לעיר אחת ומיד נכנס לבית-המדרש. ישב בפניה והאזין לשיעור גמרא. רב המקום הרצה את שיעורו לפני תלמידיו, אך הסוגיה שעסקו בה הייתה קשה מאוד. לבסוף הרב נואש מלרדת לעומק הסוגיה, פנה אל תלמידיו ואמר: **"מה שהסברתי לכם זהו מה שחנן אותי ה' יתברך להבין, ומה שעוד צריך להוסיף ולפרש כאן, יגלה אליהו הנביא לעתיד לבוא"**. רש"י המתין עד שהתפזרו כל התלמידים לביתם ואז הוציא את הקונטרס שבו היה כתוב פירושה של הסוגיה, שם אותה באין רואים באותו דף שלמדו גמרא, וחמק חרש מן המקום. למחרת כשרצה הרב להמשיך בשיעורו, פתח את הגמרא ומה גברה השתוממותו כאשר גילה את הקונטרס. הוא עיין בדפים שלפניו ומיד אורו עיניו. בשפה ברורה ובלשון צחה מובא כאן פירושה הנכון של הסוגיה. "מי שם כאן הקונטרס זה?" שאל הרב בהתרגשות, אך אף אחד לא השיב על שאלתו.

בלית ברירה המשיך הרב בלימודו, והמעשה חזר ונשנה במשך ימים אחדים. רש"י היה מניח את קונטרסיו בתוך הגמרא וכך האיר את עיני הלומדים שהיו סקרנים מאוד לדעת מיהו הגאון האלמוני. גם הרב רצה מאוד 'לתפוס' את הלמדן בשעת מעשה. ולכן החליט להסתתר אחרי הלימוד מאחורי ביהמ"ד ולהציץ מבעד סדק צר לאלוהם. **מה הופתע לראות את האברך העני כשהוא קם מפינתו אשר ליד התנור ומניח את הקונטרס בתוך הגמרא.** עכשיו כבר ידע הרב מיהו הגאון שפקח את עיניהם והוא פרסם זאת בין הלומדים. כשהגיע רש"י למחרת לביהמ"ד ורצה להתיישב במקומו הקבוע, לא הניחו לו אלא הזמינו אותו לשבת במקום מכובד ליד ארון הקודש.

אחרי השיעור עלה השמש על הבימה והכריז שביום ראשון ירצה אדם גדול לפני הקהל שיעור בגמרא וזאת בציווי הרב. אך עדיין לא הבין רש"י שכל הכבוד מכוון אליו ובתמימותו חשב שמתכוונים למישהו אחר. הוא בא ביום ראשון כדי לשמוע יחד עם כל הקהל את השיעור שעליו הכריז השמש, וכאשר נכנס קמו כולם על רגליהם ואמרו: "ברוך הבא רבנו ומורנו". אך גם רש"י אמר מיד יחד עימם "ברוך הבא", כי חשב שלא אליו מתכוונים אלא למישהו אחר. לבסוף כשראה הקהל את ענוותנותו ניגשו אליו המתפללים ואמרו: **"אנו יודעים שאתה הוא בעל הקונטרס ואליך אנו מתכוונים"**.

רבי שלמה בן יצחק זצ"ל - רש"י (פרשנדתא או מפרש-הדת) או רבן של ישראל: נולד ב-ח' אדר ד'תת (1041) בעיר טרואה (צפון צרפת). בהיותו כבן 20 עזב את ביתו וגלה אל אחת הישיבות שבגרמניה (בעמק הריין). תחילה הגיע לישיבת 'מגנצא' ועסק בתורה מתוך הדחק. לאחר מכן עבר לישיבה בוורמייזא. בשנת ד'תתכ"ט (1069) חזר לצרפת והקים ישיבה בעיר מולדתו. שמו יצא לתהילה בין גדולי החכמים, ומכל ערי אשכנז וצרפת הריצו אליו גדולי הדור שאלות רבות בתלמוד. גם מוריו הרבו לשבחו ולפארו במכתביהם אליו. בהיותו כבן 30 חזר לוורמייזא ולאחר פרק זמן קצר שלמד שם חזר לטרווייש והשתלב מיד בחיי החברה היהודית. הצטרף לבית הדין בעיר והחל לפסוק הלכות לכל יהודי הסביבה, אך סירב לקבל שכר על תפקידו זה. ייסד שם ישיבה, אך גם ממנה לא קיבל שכר. פירושו התפרסמו כבר בימי חייו בחוברות שהופצו בעותקים רבים ונקראו 'קונטרסים'.

שלח ידו במלאכת הפיוט, וחיבר מספר קינות על מסע הצלב שהיה בימי חייו. המסורת מייחסת את ההשתלשלות מדוד לרש"י באופן הבא: רש"י הוא נכדו של ר' אליקים, שהוא דור 31 מרבי יוחנן הסנדלר, שהיה דור רביעי מרבן גמליאל הזקן, בן שמעון הנשיא, בן הלל הזקן, מבני שפטיה בן דוד מלך ישראל. נכדו, רבינו תם העיד על עצמו כי גם הוא יכול לעשות מה שסבו עשה על פירוש הש"ס, חוץ מפירוש המקרא. **רש"י עצמו צם כ-613 תעניות שלקחו לו כשלוש שנים בטרם החל לכתוב את פירושו על התורה ואין ספק כי פירושו נאמרו ברוח הקודש.** פירש כמעט את כל התנ"ך כולו והוא אף המפרש העיקרי של מסכתות התלמוד הבבלי. ענוותן מופלג (והלך בזאת בעקבות רבו המובהק, ר' יעקב בן יקר). איש אמיץ ותקיף, שהעמיד את האמת בראש מעייניו. נפטר ב-כ"ט תמוז ד'תתס"ה (1105). חי כ-64 שנים. על פי המסורת נקבר בעיר הולדתו טרואה וברבות הימים הוסו וחרשו הגויים את בית-העלמין ומאז נקרא 'שדה היהודים'.

אביו: ר' יצחק הצרפתי מקריווש. ילדיו: מרת יוכבד (נישאה לר' מאיר בן שמואל), מרת מרים (נישאה לר' יהודה בר נתן), מרת רחל (נישאה לת"ח ר' אליעזר). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' יצחק ירחי, ר' יעקב בן יקר, ר' יצחק הלוי סג"ל ור' יצחק בן יהודה. **מתלמידי:** הגאונים, חתניו ר' מאיר בן שמואל, ר' יהודה בן נתן, ר' יוסף קרא, ר' שמואל (רשב"ם), ר' יעקב בן שמשון מפלייזא, ר' יצחק בן אשר הלוי, ר' שמחה בן שמואל מוויטרי, ר' אליקים בן משולם הלוי, ר' נתן ור' מנחם בני מכיר, ר' אליקים בן יוסף ממגנצא. **מספריו:** פירוש רש"י על התורה, לתלמוד, למסכת אבות, לבראשית רבא.

בימיו היה בארצו, שר אחד גיבור ואיש מלחמה אשר מטבעו היה אכזר ואיש משחית, ושמו גוטפריד בליון. וכשהגיע לאוזניו שמע רש"י, שלח לקרוא אותו אל עיר מושבו. וכשבאה לפני רש"י הזמנתו של השר, סירב רש"י ללכת, כי הכיר את האיש ואת טבעו הרע והאכזרי. מששמע השר כי רש"י מסרב לבוא אליו, כעס מאד, והחליט לבוא אליו לביתו עם נבחריו צבאו, כדי להענישו על סירובו לגשת אליו.

משהגיעו הוא וחילו לביתו של רש"י, בירר אצל התושבים המקומיים על מקום מושבו, וכולם הורו לו על בית המדרש, שם היה רגיל לשבת וללמוד. משהגיע השר לבית מדרשו, התפלא מאד לראות את כל השערים פתוחים, והספרים מונחים על השולחן ג"כ פתוחים, אולם לא ראה שם אף אחד. משהביט כה וכה ולא ראה איש, החל לצעוק: "שלמה! שלמה!" והנה הוא שומע את קולו של רש"י שעונה לו: "הנני אדוני! מה אדוני מבקש?" אולם חוץ משמיעת הקול לא ראה אף אדם באזור, ולכן חזר ושאל: "איה אתה?" ורש"י עונה לו "הנני", וכך חזר השר כמה פעמים על שאלתו, מצפה לשמוע מהיכן יוצא הקול, אך לא מצליח למצוא את הדובר אליו.

משראה כך השר, יצא מבית המדרש ושאל את התושבים: "האם יש כאן יהודי?" ומיד הביאו אליו את אחד מתלמידי רש"י, אמר לו השר: "אמור לרבך שיבוא אלי, והנני נשבע בחיי ראשי שלא יאונה לו כל רע, ולא יינזק כלל על ידי". מששמע כך רש"י, הופיע לפני השר בצלמו ובדמותו, קד לפניו קידה עמוקה, ולאחר מכן שוחחו ביניהם שיחה ארוכה, בה התרשם מאוד השר מחכמתו ותבונתו של רש"י, ובסוף הדו-שיח ביניהם אמרו לו השר: "עתה ראיתי את חכמתך הרבה, ורצוני להתייעץ אתך על דבר גדול שבדעתי לעשות.

הנה הכינותי מאה אלף פרשים ומאתים אניות גדולות, ורצוני לעלות לארץ הקדושה וללכוד את ירושלים. והנני סמוך ובטוח שאנצח את הישמעאלים היושבים שם, יען כי אינם בקיאים בטכסיסי מלחמה. והיום באתי אליך לקחת עצה מפך בנידון, ואתה תואיל ברוב חכמתך להודיעני את דעתך; דבר ואל תפחד". אז השיב לו רש"י בדברים מעטים ואמר: "**אתה תלך לארץ הקדושה ותלכוד את ירושלים, ותמלוך עליה שלושה ימים. וביום הרביעי יגרשוך הישמעאלים משם, ותברח בבהלה גדולה, ותשוב לעיר זו רק עם שלשה סוסים.**"

מששמע כך השר, התמרמר מאד מדברי הרב, ואמר לו: "יתכן שדברייך יתאמתו, אך דע לך שאם אחזור עם ארבעה סוסים במקום שלושה כפי שאמרת, אתן את בשרך לכלבים, ואהרוג את כל היהודים אשר בצרפת". יצא השר מאת פני רש"י, ועשה כאשר חשב, הלך לארץ ישראל, ונתקיימו בו כל דברי רש"י, וברח מירושלים בבהלה ופחד גדול, ובדרכו חזרה, עשה "ספירת מלאי", והתברר כי בהגיעו סמוך לעיר יש ברשותו שלושה סוסים מלבד הסוס אשר הוא רוכב עליו, ואז נזכר בדברי רש"י שאמר לו כי ישוב עם שלושה סוסים, והנה ברשותו יש ארבעה, וכבר החליט בדעתו לשפוך את זעמו על היהודים בצרפת, כפי שהבטיח לרש"י.

אולם בהיכנסו העירה דרך השער, נפלה אבן מן המשקוף והמיתה אחד מחייליו עם הסוס שרכב עליו, וכראות השר את הדבר הזה, נבהל מאד והודה כי כנים דברי רש"י, ומיד ניגש לרש"י, להשתחוות לו טרם שובו אל ביתו. אולם בהגיעו לבית הרב, נתברר לו כי כבר הלך לבית עולמו. מששמע כך, התאבל עליו השר מרה, על שאיבד אדם עמו היה יכול להתייעץ וליהנות מחכמתו ומעצותיו הנבונות.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים